

AMPHIBIANS AND REPTILES OF NEPAL

SNAKES

A CHILDREN'S BOOK

सुभाषचन्द्र राय रसियुक्त

सकल
मनोरंजन

Published by:
ARCO-Nepal reg. soc.

Python bivittatus

Ramphotyphlops braminus

Eryx conicus

Eryx johnii

Rhabdophis himalayanus

Orthriophis cantoris

Spalerosophis atriceps

Oligodon albocinctus

Lycodon aulicus

Rhabdophis subminiatus

Sibynophis sagittarius

Orthriophis porphyracea

AMPHIBIANS AND REPTILES OF NEPAL SNAKES

A CHILDREN'S BOOK

नेपालका उभयचर तथा सरिसृपहरू
सर्पहरू : बालपुस्तक

एच.एच. स्ल्याइख
के.आर. राई

H. Hermann Schleich & Kaluram Rai

Published by ARCO-Nepal reg. soc.
2012

प्रकाशक :
आर्को नेपाल रजिस्टर सोसाइटी.
२०१२

Published by

ARCO-Nepal e.V.
c/o Edlingerstr. 18
D-81543 München / Germany
www.arco-nepal.de
arco-nepal@t-online.de

Editor: Prof. Dr. H. H. Schleich

ISBN 978-3-9814938-2-5

Cover: King cobra, *Ophiophagus hannah*

Inside and Back cover: *Python bivittatus*, *Ramphotyphlops braminus*, *Eryx conicus*, *Eryx johnii*, *Rhabdophis himalayanus*, *Orthriophis cantoris*, *Spalerosophis atriceps*, *Oligodon albocinctus*, *Lycodon aulicus*, *Rhabdophis subminiatus*, *Sibynophis sagittarius*, *Orthriophis porphyracea*, *Trachischium fuscum*, *Coelognathus radiatus*, *Ptyas mucosa*, *Xenochrophis piscator*, *Enhydris enhydris*, *Amphiesma stolatum*, *Chrysopelea ornata*, *Ahaetulla nasuta*, *Dendrelaphis tristis*, *Boiga multifasciata*, *Boiga trigonata*, *Psammodynastes pulverulentus*, *Bungarus caeruleus*, *Bungarus fasciatus*, *Sinomicrurus maccllellandii*, *Ophiophagus hannah*, *Naja kaouthia*, *Naja naja*, *Ovophis monticola*, *Trimeresurus septentrionalis*, *Daboia russelii*, *Agkistrodon himalayanus*.

© Fotos: H. Hermann Schleich

© Foto: N. Helfenberger: *Orthriophis cantoris*

© Text: H. H. Schleich & W. Kästle

© Nepali text: K. Rai

© Illustrations: Arco-Nepal reg.soc.

1. Edition: 2012

प्रकाशक :

आर्को नेपाल इ.भी
केरफ/इडलिङगर स्ट्रिट.१८
डी ८१५४३,म्युनिख/ जर्मनी
www.arco-nepal.de
arco-nepal@t-online.de

सम्पादक : प्रो. डा. हर्मन स्ल्याइख

ISBN-978-3-9814938-2-5

आवरण : राजगोमन, ओफियोफ्यागस हान्ना

भित्री तथा बाहिरी आवरण : पाइथन बाइभिटाटस, याम्फोटाफलस ब्राह्मिनस, इरिक्स कनिकस, इरिक्स जोहनी, याम्बोफिस हिमालयानस, अर्थ्रिओफिस क्यान्टोरिज, स्पालेरोसोफिस एट्रिसेपस, ओलिगोडन अल्बानिक्टस, लाइकोडन अउलिकस, याम्बोफिस सबमिनिटस, सिब्योफिस साजिटेरियस, आर्थ्रिओफिस, पोर्फाइरोसिया, जेनोक्रोफिस फुस्कम, सिलोग्न्याथिस य्याडिएटस, टायस म्युकोसस, जेनोक्रोफिस पिस्क्याटर, इनहाइड्रिस इनहाइड्रिस, एम्फिस्मा स्टोलेटम, क्रिजोफेलिया अर्नाटा, अहितुल्ला नासुता, डेन्ड्रेलाफिस ट्रिस्टिस, बोइगा मल्टिफेसिएटा, बोइगा ट्राइगोनाटा, सामोडाइनास्टिस पुल्भेरुलेन्टिस, बुङ्गारस सेरुलस, साइनोमाकुरस, म्याक्लेल्यान्डी, हेमिबुङ्गारस म्याक्लेन्डी, ओफियोफ्यागस हान्ना, नाजा नाजा, ओभोफिस मोन्टिकोला, ट्राइमेरेसुरस सेप्टेन्ट्राओनालिस, डाबोइया रुसेली, आगकिस्टोडन हिमालयानस

फोटो : एच.हर्मन स्ल्याइख

आलेख : एच.एच. स्ल्याइख तथा डब्लु. ख्यास्ल

अनुवादक : के.आर. राई व्याकरण : होम सुवेदी

रेखाङ्कन : आर्को-नेपाल रजि.सोसा.

१. संस्करण : २०१२

AMPHIBIANS AND REPTILES OF NEPAL

SNAKES

A CHILDREN'S BOOK

नेपालका उभयचर तथा सरिसृपहरू

सर्पहरू
बालपुस्तक

Published by
ARCO-Nepal reg. soc.

प्रकाशक
आर्को नेपाल इ.भी.

Amphibians and Reptiles

Class: Reptilia, Reptiles, N: Sarisrip barga

Vertebrates with mostly 4 limbs; normally 5 clawed digits. Limbs are lacking in snakes. There are many lizards with reduced limbs and digits. Reptile skin is covered by horny structures of different size (scales, plates, granules, tubercles etc.) and provided with few glands. All main reptilian groups are represented in Nepal: Crocodiles (Order Crocodylia) with 2 species, turtles and tortoises (Order Testudines) with about 15, and scaled reptiles (Order Squamata) with about 40 lizard and about 70 snake species.

Order Squamata - Scaled reptiles

This group comprises lizards and snakes in two suborders (clades).

SERPENTES, Snakes, N: Sarpaharu, Puchhap (Rai), Dhool (Sherpa)

How they look: Elongate, no limbs for locomotion, a long, bifid tongue and no movable eye lids. Contrary to lizards the tail is shorter than the body. The ventral scales are very wide in a single row (except blindsnakes).

Where they live: They live in a great variety of habitats in all areas of temperate to tropical climate.

How they live: Locomotion is realized by Undulation, Sidewinding, Rectilinear locomotion, Concertina and Gliding through the air, latter only by the Flying snake *Chrysopelea ornata*. For moulting the uppermost horn layer is shed, it remains often in one piece. Prey is ingested as a whole, and venom is not only important for defence or killing, but also to start digestion. The skull bones can be enormously dislocated for swallowing prey much larger than the body diameter.

Mostly egg-laying, but also many live-bearing species. Only a few snakes are venomous and they are marked clearly here, in all other cases (much more frequent) they are non-venomous!

Distribution in Nepal: From low subtropical lowlands of the Terai to mountainous regions till above 3000 m.

Family: Boidae, Giant snakes, N: Thulosarpaharu

Giant snakes as a systematic unit do by no means all grow to gigantic dimensions, but the two small Nepalese sand boas are much shorter than 1.5 m. But all of them have the following traits in common: Rudimentary hindlimbs visible as one claw at each side of the cloaca. Ventral scales which are much narrower than the body. A very high number of dorsal scale rows (40 or much more).

Family: Typhlopidae, Blindsnakes, N: Andha sapharu

Mostly small burrowing snakes, which at the first glance remind an earthworm; eyes covered by scales. In contrast to other snakes the ventral scales do not form a large single row, but are not different from the dorsal ones. Feeding: Social insects - ants and termites - and their brood are searched in their burrows. While feeding, blindsnakes move their rotatable upper jaws forth and back, using their teeth to "rake" prey into their mouth with remarkable speed. Because of their cryptic way of life and difficult How it looks, knowledge on Nepalese blindsnakes is extremely scarce, and any new record should be carefully registered.

Family: Colubridae, Colubrid snakes, N: Sadharem sarpaharu

This is by far the largest snake family. Its systematic subdivision is not clear. Dentition is without venom fangs or with furrowed ones at the posterior end of the upper jaws (rear-fanged). The ventral scales are much larger than the dorsal ones and are almost as wide as the body. No sensory pits on the labials or between nostril and eye, no hindlimb rudiments. Venom: No Nepalese species causes lethal envenoming, but local irritation after bites of rear-fanged species may occur.

Family: Elapidae, Elapid snakes, N: Bikhalu bargaka sarpaharu

Venomous snakes with moderately long fangs which are placed at the anterior end of the maxillary bone which - in contrast to vipers - can not rotate. *Most of the deadly Nepalese snakes belong to this group: cobras, the hamadryad, kraits and the Asiatic coral snake. Generally said, the local effect of the bite is relatively inconspicuous in comparison to vipers, but paralysing of respiratory musculature may be fatal.*

Family: Viperidae, Vipers, N: Chiyapto sarpaharu

The short maxillary bones to which the fangs are fixed can be rotated backwards so that the teeth can be folded into a skin fold. Most Nepalese of this family are pitvipers which are named after a pit between nostril and eye. Viper venoms are feared for their often serious local effects as swelling, bleeding blood coagulation and - after some days - necrosis of tissue. Bites of Nepalese pitvipers are rarely fatal. There is only one deadly venomous viper in Nepal, the - evidently very rare - Phoorsa or Russell's viper which has no pit organ.

उभयचर तथा सरिसृपहरू

वर्ग (क्लास) : रेप्टिलिया रेप्टायल्स ने. सरिसृप समूह

मेरुदण्डीय चौपायाहरू : साधारणतया नङ्गावाल पाँचऔंले प्राणीहरू यस वर्गमा पर्दछन् । तर सर्पहरूका भने हातपाउ हुँदैनन् । धेरैजसो छेपाराहरूको चाहिँ छोटाछोटा औंलाहरू हुन्छन् । यसको शरीरको छाला कडा खाले बनावटहरू (कत्ला खपटा, काँडे गिर्खा, लुन्द्रा आदि) हरूले ढाकिएको हुन्छ केही ग्रन्थीहरू पनि पाइन्छन् । सरिसृपका प्रायः सबै समूह नेपालमा पाइन्छन् । जस्तै **अडर : क्रोकोडेलिया (गोही समूह)** । यसका करिब दुई प्रजातिहरू मात्र नेपालमा पाइन्छन् । **अडर : टेस्टुडाइन (पानी कछुवा) तथा पाखे कछुवाहरू)**, यसका करिब १५ प्रजातिहरू नेपालमा पाइन्छन् । त्यसै गरी **अडर : स्कुवामाटा (कत्ला भएका सरिसृपहरू)** छेपारा तथा सर्पहरू । नेपालमा छेपाराहरूका करिब ४० प्रजाति र सर्पहरूका ७० प्रजाति पाइन्छन् ।

अर्डर : स्कुवामाटा (कत्ला भएका सरिसृपहरू) यस समूहमा छेपाराहरू र सर्पहरू पर्दछन् र यी दुई उपसमूह (सबअर्डर) मा बाँडिएका छन् ।

सर्पेन्टिज, स्नेक, ने. सर्पहरू, पुच्छाप (राई), धुल (शेर्पा)

यिनीहरू कस्ता देखिन्छन् ?: हिंडुल गर्नका लागि हातपाउ नभएको, लामो जिब्रोको टुप्पा दुई ओटा भएको र आँखाको ढकनी नचल्ने भएको समूह सर्पेन्टिज सब अर्डरमा पर्दछ । छेपाराहरूको दाँजोमा यिनीहरूको पुच्छर शरीर भन्दा छोटो हुन्छ । अन्धा सर्पहरूको भन्दा बाहेक यिनीहरूका भुँडीतिरको भाग चौडा कत्लाहरू एउटै लहर मात्रै हुन्छ ।

यिनीहरू कहाँ बस्छन् ?: यिनीहरू समशीतोष्णदेखि उष्ण प्रदेशसम्मका सबै स्थानहरूमा यत्रतत्र बस्ने गर्छन् ।

यिनीहरू कसरी बाँच्छन् : यिनीहरू जिउ मर्काई घस्रिएर हिंडुल गर्ने गर्छन्, शरीरलाई हावामा बत्ताउँदै उड्न पनि सक्छन् : जस्तै *क्रिजोपेलिया ओर्नाटा* (उड्नुवा सर्प) । यिनीहरूले शिरदेखि पुच्छरसम्मको सग्लै काँचुली फेर्छन् । यिनीहरूले शिकारलाई निल्छन् र विषले शिकारलाई मार्ने मात्र होइन, पचाउने काम पनि गर्छन् । शिकार निल्दा च्यापुको जोर्नीका हड्डीहरू खुकुला हुन्छन् जसले गर्दा आफू भन्दा ठुलो शिकारलाई पनि निल्न सक्छन् । प्रायः सबै सर्पहरूले फुल पारे तापनि केहीले बच्चा पनि काढ्ने गर्छन् । केही सर्पहरू मात्र विखालु हुने हुँदा सोही अनुसार तिनीहरूलाई यहाँ विशेष अर्डर वा वर्गमा छुट्याइन्छ (सहजताको लागि) ।

नेपालमा यिनको फैलावट : तराईको निम्न उष्णप्रदेशीय भूभागदेखि लिएर पहाडको ३००० मिटरभन्दा माथिको उचाइसम्म यिनीहरूको फैलावट छ ।

फ्यामिली : बोइडी, जाइन्ट स्नेक, ने. ठुला सर्पहरू

वर्गीकरण अनुसार ठुला सर्पहरू भन्नाले अजिँगर समूहका भयङ्कर मोटो गरुँगो शरीर भएका सर्पको समूह बुझिए तापनि नेपालमा यस समूहका १.५ भन्दा छोटो अजिँगरहरू पनि पाइन्छन् । तर यी सबैका निम्नअनुसारका साभा गुणहरू हुन्छन् जस्तै मलद्वारको दुबैतिर एउटा नङ्गा भएको पछिल्लिरको खुट्टाको अवशेष पाइन्छ । पिठ्युँतिरको कत्लाभन्दा भुँडीतिरका कत्ला एकदमै साना आकारका हुन्छन् । पिठ्युँतिरका कत्लाका लहरहरू धेरै (४० भन्दा धेरै) हुन्छन् ।

फ्यामिली : टाइप्लोपिडी, ब्लाइन्डस्नेक, ने. अन्धा सापहरू

विशेष गरेर सानो दुलाहरूमा बस्ने, हेर्दा गँडेउला जस्तो देखिने सर्पहरू यस परिवारमा पर्दछन् । यिनीहरूका आँखा कत्लाले ढाकिएका हुन्छन् । अरु सर्पहरूको दाँजोमा यिनीहरूका भुँडीतिरका कत्लाहरूले एउटै ठुलो लहर बनाएको हुँदा तर पिठ्युँतिरको कत्लासँग भने त्यति फरक पर्दैन । यिनीहरूले कमिला, धमिरालाई तिनीहरूका दुलोभिन्न पसेर खोजीखोजी खाने गर्छन् । आहारा लिँदा अन्धा सर्पहरूले माथिल्लो च्यापुलाई ओरपर घुमाउने गर्छन् जसले गर्दा मुखको शिकारलाई दाँतले मिलाएर चबाई निल्ले सजिलो हुन्छ । यिनीहरूको लुकुवा बानीबेहोराले गर्दा यिनीहरू कस्ता हुन्छन् भन्ने कुराको ज्ञान पाउन कठिन छ । यिनीहरूका बारे जति जानकारी पाएको छ त्यसलाई मात्र उल्लेख गरिएको छ ।

फ्यामिली : कलुब्रिडी, कलुब्रिड स्नेक, ने. साधारण सर्पहरू

यो अजिँगर भन्दा साना खालका सर्पहरूको परिवार हो । यसको वैज्ञानिक वर्गीकरण स्पष्ट छैन । यसका दाँत विष बेगरका भए तापनि माथिल्लो च्यापुको पछिल्लिर केही विषदन्त हुनसक्छन् । पिठ्युँतिरका कत्लाहरू भन्दा भुँडीतिरका कत्लाहरू धेरै ठुला हुन्छन् र शरीरका जत्रै चौडा पनि हुन्छन् । नाक र आँखाको माझमा वा गालामा यिनीहरूका चेतनशील खोबिल्टा हुँदैनन्, पछिल्लिरको खुट्टाको अवशेष पनि देखिँदैन । नेपालमा पाइने यस्ता खाले सर्पहरूको पछिल्लिरको विषदन्तले डस्दा त्यति घातक नहुने भए तापनि डसेको ठाउँमा सुनिने र पोल्नेसम्म गर्छ ।

फ्यामिली : इलापिडी, इलापिड स्नेक, ने. विखालु परिवारका सर्पहरू

यिनीहरू विखालु सर्पहरूमा पर्छन् र यिनीहरूका माथिल्लो च्यापुको अधिल्लिर विषदन्त हुन्छन् जसलाई भाइपरले जस्तो गरी घुमाउन सक्तैनन् । नेपालका अति विखालु सर्पहरू यसै समूहमा पर्छन् जस्तै गोमन, राजगोमन, करेत र एसियाई प्वाँले सर्पहरू । यसको डसाइमा गुर्वेको भन्दा केही फरक पर्न सक्छ । यसको डसाइले विशेष गरी श्वासश्वासका मांसपेशीहरूमा पक्षाघात गराई घातक परिणाममा पुऱ्याउँछ ।

फ्यामिली : भाइपेरिडी, भाइपर्स, ने. च्याप्टो टाउके सर्पहरू

यसको छोटो गिजाको च्यापुमा टाँसिएका विषदन्त हुन्छन् जो पछिल्लिर घुम्न सक्छन्, जसले गर्दा दाँतहरू छालाभित्र छोपिएका हुन्छन् । नेपालमा पाइने यो परिवारको अधिकांश खोपिल्टे च्याप्टो टाउके सर्पहरूका नाक र आँखाको बिचमा चेतनशील खोबिल्टाहरू हुन्छन् । यिनीहरूले डस्दा रगत आउने, सुनिने, नीलो डाम भएर सिकिस्त घाउ पार्ने गर्छ र केही दिनपछि घाउ कुहुन सक्छ । नेपालका च्याप्टो टाउके सर्पहरूको डसाइ कम घातक हुन्छ । नेपालका धेरै कम पाइने सर्पहरूमध्ये रुसेल च्याप्टो टाउके सर्प मात्र अति विखालु हुन्छ जसको नाक र आँखाको बिचका चेतनशील खोबिल्टा पनि हुँदैनन् ।

Python bivittatus, Indian python

CITES Protected species!!

Nepali names: Thulo pate ajingar, Dhoomuje

How it looks: Max. length 9.2 m (?), mostly 2-4 m; colour yellowish greyish below, brown above with large dark spots being smaller on the flanks.

Where it lives: Prefers warm and humid habitats close to water or to or in human habitations. From lowlands up to 2000 m.

How it lives: It is slowly moving, swims well, spending much time in water and also climbs in trees. Lives over 31 years. Mainly warm-blooded vertebrates are killed by constriction but also feeds on lizards, toads and frogs. The female coils around the clutch and remains until the young hatch. They are hunted for their skin. Its meat and eggs are eaten locally and they are used in paramedicine - that's why they are vulnerable to survive

Distribution in Nepal: Terai up to 550 m.

Ramphotyphlops braminus, Common blindsnake

Nepali names: Andha sap

below left

How it looks: Length 20 cm. Brown to black coloured.

Where it lives: The species inhabits a great variety of habitats even near or in settlements such as gardens.

How it lives: Food are ant larvae pupae of butterflies and, sometimes earthworms. Its an all-female species reproducing by 2-8 eggs with thin shells.

Distribution in Nepal: W to E, Terai and Midlands (100-1,500 m).

पाइथन बाइभिटाटस, मलायन पाइथन

साइटस संरक्षित

नेपाली नाम : ठुलो पाटे अजिंगर, धुमुजे

यो कस्तो देखिन्छ ? : यसको अधिकतम लम्बाइ ९.२ मिटर, (?), भए तापनि यसको लम्बाइ सामान्यतया २-४ मिटरको हुन्छ। यसको भुँडीतिरका रङ पहेँलो खैरो र पिट्यूतिर ठुलाठुला धाँसे पाटाहरू हुन्छन् जो पछिल्लो भागतिर क्रमिक रूपमा साना हुँदै गएका हुन्छन्।

यो कहाँ बस्छ ? : यो नेपालको तराईदेखि २००० मिटरसम्मको उच्चाइको पानीको स्रोत भएका ठाउँहरूमा अथवा मान्छे बसोबास गरेको न्यानो वा ओसिलो जग्गाहरूमा बस्न मन पराउँछ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो ढिलो गति भएको, पौडिन सक्ने र पानीमा धेरै बेर बस्न सक्ने, रुखमा पनि चढ्न सक्ने खालको सर्प हो। यो ३१ वर्षसम्म बाँच्न सक्छ। यसको खानामा विशेष गरी तातो रगत हुने मेरुदण्डीय जन्तुहरू पर्छन् तर पनि यसले छेपारा, खस्रे भ्यागुता र चिल्ले भ्यागुतालाई पनि निल्ले गर्छ। यसको पोथीले बच्चा नकाढिन्जेल फुल ओथारेर बस्ने गर्छ। यिनीहरूलाई छालाको लागि मार्ने गरिन्छ। केही स्थानीय व्यक्तिहरूले यसको मासु खाने तथा दवाइका लागि प्रयोग गर्ने गर्छन्। यसैले गर्दा यिनीहरू लोपोन्मुख बन्दै गएका छन्।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराईदेखि ५५० मिटरसम्मको भूभागमा फैलिएको देखिन्छ।

न्यामफोटाइफ्लस, ब्रामिनस कमन ब्लाइन्ड स्नेक

नेपाली नाम : अन्धा साप

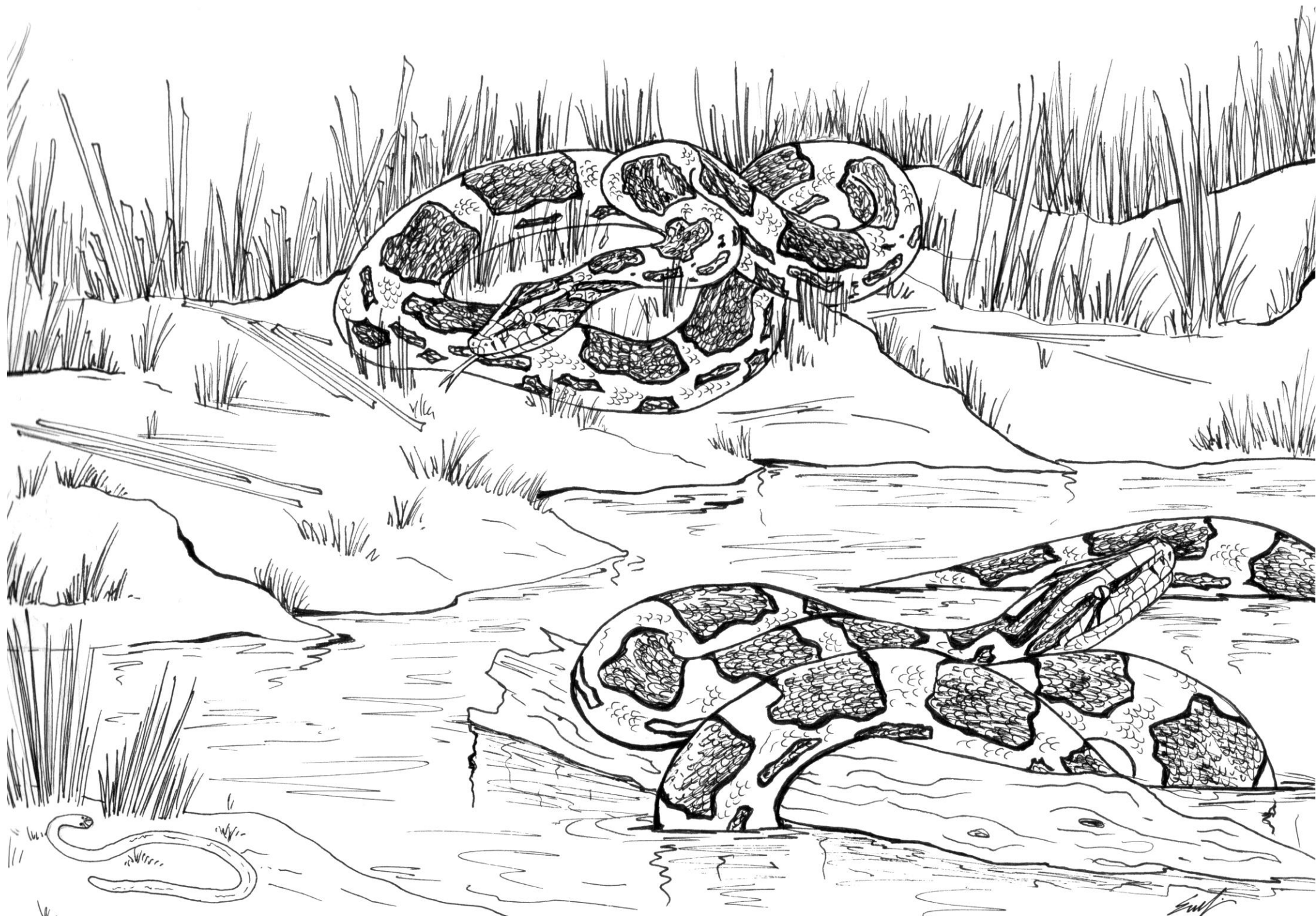
तल देब्रेतिर

यो कस्तो देखिन्छ ? : यसको औसत लम्बाइ २० सेन्टिमिटरम्म हुन्छ। यसको रङ खैरोदेखि कालोसम्मको हुन्छ।

यो कहाँ बस्छ ? : यो विभिन्न खाले स्थानहरूका साथसाथै गाउँघरको बगैँचाको छेउछाउतिर पनि बस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यसको खाना पुतलीको लाब्रे, प्युरा तथा कमिला हो तर यसले कहिलेकाहीँ किराहरू पनि खाने गर्छ। यस प्रजातिका सबै पोथीहरूले पातला खोस्टा भएका २ देखि ८ ओटासम्म फुल पार्न सक्छन्।

नेपालमा यसको फैलावट : यो नेपालको पश्चिमदेखि पूर्वतिरको तराईदेखि मध्यपहाडी भूभागसम्म फैलिएको छ। (१०० देखि १५०० मिटर)

Eryx conicus, Rough-scaled sand boa

CITES Protected species!!

Nepali names: Chichinde sap, Buduna sap

above

How it looks: Length - 94 cm, mostly below 60 cm; yellowish, brownish or greyish in colour. Dorsal large, irregular dark brownish spots, mostly forming a zigzag band. The venter is whitish - yellowish uniform or sometimes with small dark spots.

Where it lives: Prefers light soils, in sand as well as in areas with precipitation and vegetation, in agriculture land, gardens.

How it lives: Mainly crepuscular and nocturnal. Very sluggish on the ground, but excellent at digging. Feeding in ambush for small vertebrates mainly rodents being killed by constriction, occasionally frogs, toads or even small lizards, snakes and birds.

Distribution in Nepal: Rare, with few records from the Terai. In the Midlands one sighting at 2,680 m.

Eryx johnii, Brown earth boa

CITES Protected species!!

Nepali names: Khairo mate sap

below

How it looks: Length - 125 cm. Adults grey - brown, yellowish below, juveniles pale tan, reddish with dark spots or bands.

Where it lives: Prefers loose soils of drier areas, occasionally in rainy areas in cultivated lands, inhabits rodent burrows and are crepuscular and nocturnal.

How it lives: Feeds on small mammals, being killed by constriction; few birds, lizards. Ovoviviparous, 6-8 neonates.

Distribution in Nepal: A rare species of the Terai.

इरिक्स कनिकस, रफ स्केल्ड स्यान्ड बोआ

साइटिस संरक्षित

माथितर

नेपाली नाम : चिचिन्डे साप, बुदुना साप

यो कस्तो देखिन्छ ? : यसको अधिकतम लम्बाइ ९४ सेन्टिमिटरम्म हुने भए पनि औसतमा ६० सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ। यो पँहेल्चो, खैरो वा कैलो रङको देखिन्छ। पिठ्युतिर धाँसे खैरो खालको ठुला टाटा हुन्छन् र जो अनियमित रूपमा बाङ्गाटिङ्गा देखिन्छन्। भुँडीतिर सेतो पँहेल्चो एकनासे वा छरिएका धाँसे थोप्लाहरू पनि देखिन्छन्।

यो कहाँ बस्छ ? : यो प्रायजसो बलौटे जमिन वा कम वर्षा हुने जमिन, कृषियोग्य जमिन र बगैँचारित बस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो मुख्य गरी उषाकाल-सन्ध्याकाल र राति सक्रिय हुने (निशाचर) प्राणी हो। जमिनमाथि यसको अति धिमा गति भए तापनि तीव्रगतिमा दुलो बनाई बस्न सक्छ।

यसको मुख्य खानामा मुसाहरू पर्छन् जसलाई धराप थापेर पक्रने गर्छ र यस अतिरिक्त भ्यागुता, खस्रे भ्यागुताका साथसाथै साना छेपारा, सर्प र चराहरूको समेत शिकार गर्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो प्रजाति अति कम पाइने भए तापनि तराईका केही स्थानहरूमा भेटिएको छ। त्यसबाहेक मध्यपहाडी भूभागको २६८० मिटर उचाइ भएको ठाउँमा पनि भेटिएको रेकर्ड छ।

इरिक्स जोहनी, ब्राउन अर्थ बोआ

साइटिस संरक्षित

तलतिर

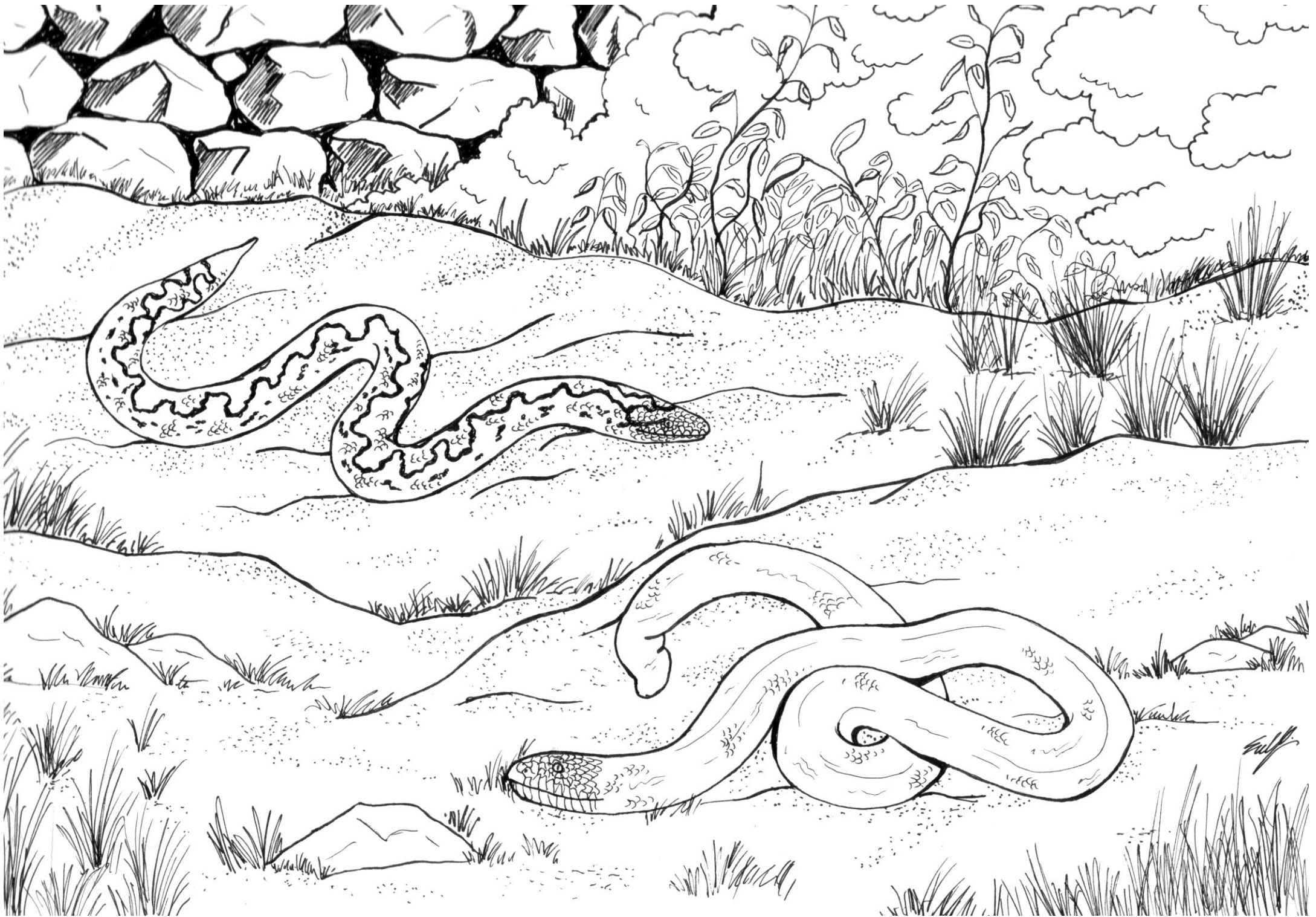
नेपाली नाम : खैरो माटे साप

यो कस्तो देखिन्छ ? : यसको लम्बाइ १२५ सेन्टिमिटर हुन्छ। यसका वयष्कहरूका पिठ्युतिर कैलो खैरो र भुँडीतिर पँहेल्चो हुन्छ। बच्चाहरू भने रातो रातो वा धाँसे थोप्लाहरू भएका हुन्छन्।

यो कहाँ बस्छ ? : यो बलौटो माटो भएको वा सुख्खा ठाउँहरूमा बस्न मन पराउने भए तापनि वर्षायाममा कहिलेकाहीँ खेतीयोग्य भूमिति पनि पाइने गर्छ। यो मुसाको दुलोहरूमा बस्ने एवम् बिहान बेलुका खानाको खोजीमा निस्केन निशाचर प्राणी हो।

यो कसरी बाँच्छ ? : यसका मुख्य खाना मसिना स्तनधारी भए तापनि छेपारा र चराहरूलाई पनि कुड्लिङ् परेर पक्रिई खाने गर्छ। यो अर्द्धगर्भधारी भएकोले अविक्सित ६ देखि ८ ओटासम्म बच्चा जन्माउन सक्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराई क्षेत्रमा अत्यन्त कम पाइने प्रजाति हो।

Rhabdophis himalayanus, Himalayan keelback

above

Nepali names: Lekhali daline sap

How it looks: Length - 82-125 cm (+tail 30 cm); colourful, olive-brown above. 2 dorso-lateral rows of orange-yellow spots, Neck with a bright collar, often edged black. Labials yellow, with black.

Where it lives: Rocky, forested slopes, often near cultivated land, around rice fields, in shrubbery and close to small streams.

How it lives: Feeds on frogs, lizards, and occasionally fish.

Distribution in Nepal: Midlands 1,100-2,350 m, but Far West.

Orthriophis cantoris, Eastern trinket snake

below

Nepali names: Sabe sap

How it looks: Total length - 196 cm. Forebody yellowish greenish to brown, hindbody changing towards yellow or orange;

Back with two rows of dark blotches, bordered with black, on the flanks similar. Head and neck are greyish to greenish brown, the labials contrasting bright; throat orange to red; iris reddish. Ventral side of the tail pink or red.

Where it lives: Primary habitat are mountain forests but now in relictary and secondary forests, even in cultivated regions.

How it lives: Active mainly in the morning in July and August. Kills its prey (small rodents) by constriction.

Distribution in Nepal: Extreme E, Midlands (Ilam district), 2,000-2,300 m.

आब्डोफिस हिमालयानस, हिमालन किलब्याक

बदयखभ

नेपाली नाम : लेखाली दलिने साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको लम्बाइ ८२ देखि १२५ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ (+पुच्छर ३० से.मी.) । यो रङ्गीचङ्गी खालको पहेँलो खैरो पिठ्युँ भएको हुन्छ । पहेँलो थोप्लाको दुईओट लहर पिठ्युँका दुवैतिरबाट पछिल्लि गएका हुन्छन् । यसको घाँटीमा कालो किनारा भएको सेतो कण्ठ हुन्छ र चिउँडामुनि कालोकालो पहेँलो रङ हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ? यो विशेष गरेर जङ्गल भएको ढुङ्ग्यानमा र कहिलेकाहीँ धानखेतका छेउछाउ, पोथ्रापोथ्रीहरूतिर र सानासाना खोल्साखोल्सीतिर पनि बस्ने गर्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? यसले भ्यागुताहरू, छेपाराहरू र कहिलेकाहीँ माछाहरूलाई पनि खाने गर्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो नेपालको मध्यभूभागको ११०० देखि २३५० मिटरसम्मको उचाइमा फैलिएको छ ।

अर्थिओफिस क्यान्टोरिज, इस्टरन ट्रिङकेट स्नेक

तलतिर

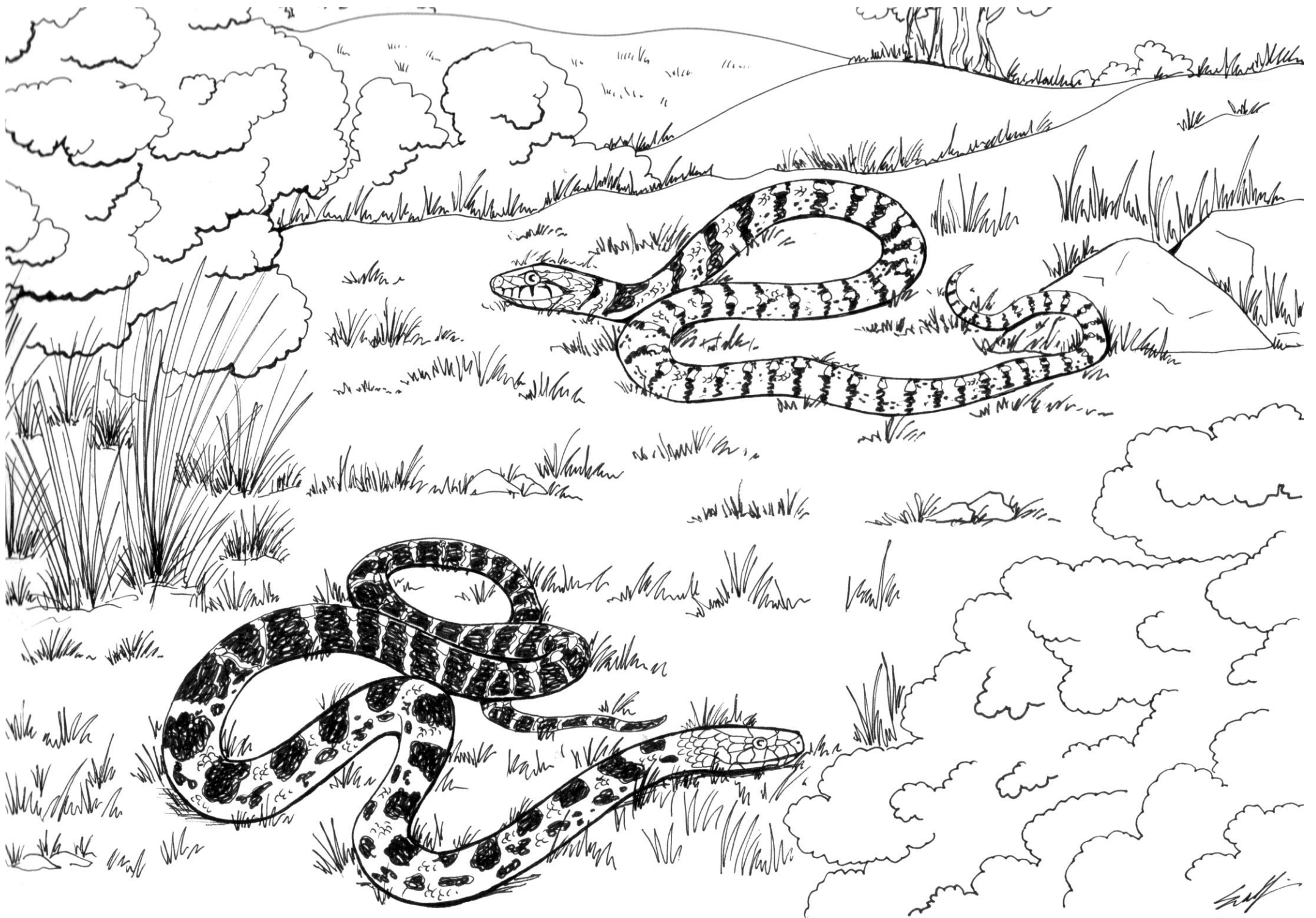
नेपाली नाम : साँवे साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको लम्बाइ १९६ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । अघिल्लिको यसको शरीर पहेँलो हरियोदेखि खैरोसम्मको हुन्छ र शरीरको पछिल्लो भाग पहेँलो वा सुन्तले रातो हुँदै गएको हुन्छ । यसको ढाडतिर कालो किनारा भएको धाँसे थोप्लाहरूको दुई लहर पछिल्लि पुच्छरसम्म गएका हुन्छन् । यसको टाउको र घाँटी कैलोदेखि हरियोहरियो परेको खैरो देखिन्छ । च्यापुमुनि चहकिलो सेतो हुन्छ, । घोक्रो सुन्तले खालको रातो हुन्छ । आँखाको पुतली रातो हुन्छ । पुच्छरको तल्लो भाग गुलाबी वा रातोरातो हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ? यसको बासस्थान पुरानो पहाडी जङ्गल भए तापनि खेतीयोग्य जमिनको छेउछाउको नयाँ जङ्गलतिर पनि बस्ने गर्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? यो जुलाईदेखि अगस्टतिरको विहानी पख सक्रिय हुने गर्छ । यसले आफ्नो शिकारलाई (साना खाले मुसालाई) कुड्लिङ्ल परी मारेर खाने गर्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो सुदूरपूर्वको मध्यपहाडी क्षेत्रमा पर्ने इलाम जिल्लाको २००० देखि २३०० मिटरसम्मको उचाइतिर फैलिएको छ ।

Spalerosophis atriceps, Black-headed royal snake

above right

Nepali names: Kalo tauke shahi sap

How it looks: Length -164 cm; variable in colour and pattern: yellow, orange-dusky pink, irregular black blotches, head red.

Where it lives: From dense scrub to barren ground, rock outcrops, ruins. Burrows of small rodents are chosen as refuges.

How it lives: Mainly nocturnal. Hisses loudly, strikes vehemently. Harmless to man.

Distribution in Nepal: Rare, only known from Chitwan Nat. Park.

Oligodon albocinctus, White-barred kukri snake

centre

Nepali names: Seto dharke khukuri sap, Khokwapu (Rai yamphu)

How it looks: Length + tail 80 + 13 cm; brown-reddish above with black-edged bright crossbars on back and tail.

Where it lives: In open forests with bushy ground-vegetation.

How it lives: Being terrestrial, active at dawn and night. Feeds on small vertebrates. If attacked bites immediately.

Distribution in Nepal: Rare, Midlands up to 1,208 m.

Lycodon aulicus, Common wolf snake

below

Nepali names: Sikhphyancha, buwase sarp

How it looks: Total length -75 cm; brownish, with white cross-bars, Labials and ventral parts white or yellowish white.

Where it lives: In open landscape, parks, gardens, cultivated areas.

How it lives: Active at dawn and night. Feeds on small vertebrates. Bites are rather painful.

Distribution in Nepal: W to E, Terai and Midlands, 150-2,100 m.

स्यालेरोसोफिस एट्रिसेप्स, ब्ल्याक हेडेड रोयाल स्नेक

माथि दायाँतिर

नेपाली नाम : कालो टाउके साही साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको लम्बाइ १६४ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको रङरूपमा पहेँलो, सुन्तले धुलेगुलाबी आदि रङ मिसिएर बनेको र छरिएका काला थोप्लाहरू हुन्छन् । यसका साथै टाउको चाहिँ रातो हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ? यो बाक्लो भाडीजङ्गलदेखि बाँझो जमिनतिर अनि विशेष गरी खेती नगरिने खण्डहरतिर बस्ने गर्छ । यसको पनि मुसाको दुलो नै आस्रयस्थल हो ।

यो कसरी बाँच्छ ? मुख्यतया यो निशाचर प्राणी हो । यसले जोडसँग सुसाउँदै र आक्रमण गर्छ तर यो मानिसका लागि हानिकारक छैन ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो अहिलेसम्म चितौन राष्ट्रिय निकुञ्जमा मात्र पाइएको छ ।

ओलिगोडन अल्बोसिनेक्टस, ह्वाइट बार्ड कुक्री स्नेक

माथि

नेपाली नाम : सेतो धर्के खुकुरी साप, खोक्वापु (राई याम्फू)

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको जिउ ८० सेन्टिमिटर र पुच्छर १३ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको पिठ्युँतिरको रङ खैरोखैरो रातोरातो कालो किनारा हुनुका साथै पिठ्युँ र पुच्छरमा सेतो क्रस चिन्ह समेत देखिन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ? यो खुला जङ्गलका साथै भाडी भएको चौरीतिर बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? यो स्थलचर भएकोले बिहानीपख र राति सक्रिय हुन्छ । यसले मसिना मेरुदण्डीय प्राणीहरूलाई खाने गर्छ । यसलाई चलाएमा तुरुन्त डस्न सक्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो कमै पाइने प्रजाति हो, जुन मध्यपहाडी भूभागको १२०८ मिटरसम्मको उचाइमा फैलिएको छ ।

लाइकोडोन औलिकस, कमन वल्फ स्नेक

तल

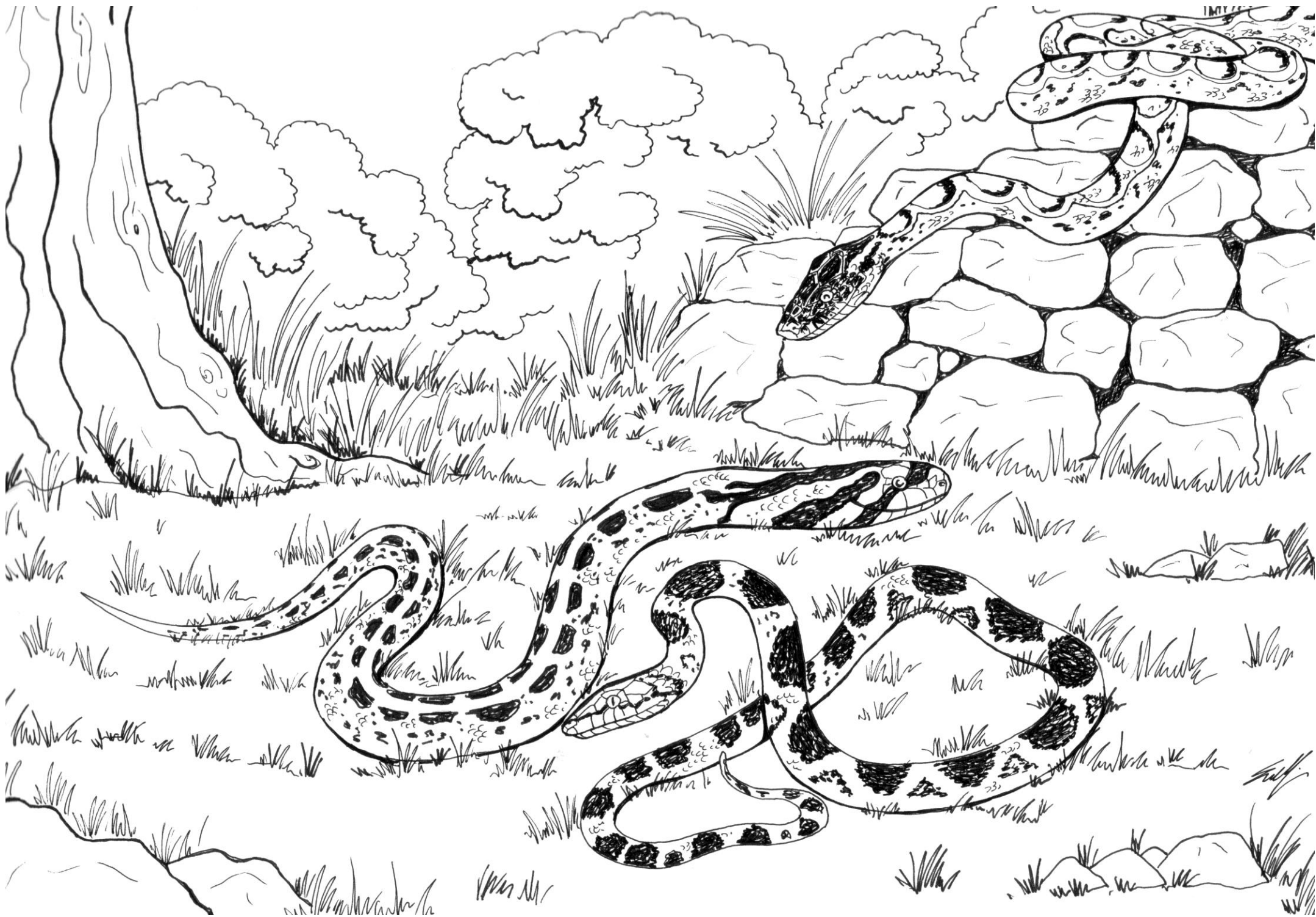
नेपाली नाम : सिकफ्यान्चा, ब्वाँसे सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको जिउको कुल लम्बाइ ७५ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको रङ सेतो क्रस चिन्ह भएको खैरोखैरो हुन्छ । च्यापुमुनिको भाग सेतो अथवा पहेँलो सेतो हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ? यो खुला भूभाग, पार्क, बगैँचा र बालीनाली लगाएका क्षेत्रहरूमा बस्ने गर्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? यो यो मिरमिरे बिहानीमा र राति सक्रिय हुन्छ । यसले मसिना खालका मेरुदण्डीय प्राणीहरूलाई खाने गर्छ । यसको डसाइ पीडादायक हुनसक्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : नेपालको पश्चिमदेखि पूर्वी तराई र मध्यपहाडी भूभागको १५० देखि २१०० मिटरसम्मको उचाइमा फैलिएको छ ।

Rhabdophis subminiatus, Red-necked keelback

above right

Nepali names: Lal kanthe daline sap

How it looks: Total length - 130 cm; Olive brown or greenish above, almost uniform or with black and yellow reticulation. Young snakes with a jet-black cross-bar or triangular mark on the nape, bordered with yellow behind.

Where it lives: In light forests, plains and hilly - mountainous areas, swamps, paddy fields; always close to ponds and streams.

How it lives: Terrestrial and diurnal. Feeds on frogs, toads, and fishes. When caught it will bite vehemently. Caution! *Effect of venom: Intestinal bleeding was observed after a bite.*

Distribution in Nepal: Terai, Chitwan National Park.

Sibynophis sagittarius, Cantor's black-headed snake

left

Nepali names: Cantorko kalo tauke sap

How it looks: Total length 30 cm (tail 6 cm); light brown above, greyish on the sides. Series of black dots, head and nape dark, with a large patch of yellow on each side of the back of the head. Lips, throat and belly yellow; a black dot on the outer edge of each ventral shield.

Where it lives: Forested hills and Mountain areas, also around cultivated land.

How it lives: Terrestrial, active during daytime and at dawn. Feeds on lizards and frogs, presumably small snakes.

Distribution in Nepal: Western Terai (150-400 m), not known from the extreme West, the centre and the East.

याब्डोफिस सबमिनिएटस, रेड नेक किलब्याक

माथि दायाँतिर

नेपाली नाम : लालकन्ठे दलिने सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको जिउको कुल लम्बाइ १३० सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको पिठ्युँतिरको रङ पहेँलो खैरो वा हरियोहरियो हुन्छ । प्रायः एकनासे अथवा काला र पहेँला छिर्कामिका हुन्छन् र यसका घिच्चातिर काला क्रसचिन्ह अर्थात् तीनकुने चिन्ह हुन्छन् । पछिल्लिर पहेँलो किनारा हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो पातलो वन भएको पहाडी क्षेत्रको पोखरीका छेउछाउमा रहेका धानखेतीव र सेपिलो जमिनतिर पाइन्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यो जमिनमाथि बस्ने दिवाचर प्राणी हो । यसले भ्यागुताहरू, खस्रे र माछा आदि खाने गर्छ । यसलाई समान खोजेमा भन्डेर डस्छ । यसबाट सावधान रहनुपर्छ किनभने यसले टोकेमा पेटमा रक्तश्राव हुन सक्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराई र चितौन राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा फैलिएको छ ।

सिबाइनोफिस स्याजिटारिअस, क्यान्टोर्स ब्ल्याक हेडेल स्नेक

देब्रेतिर

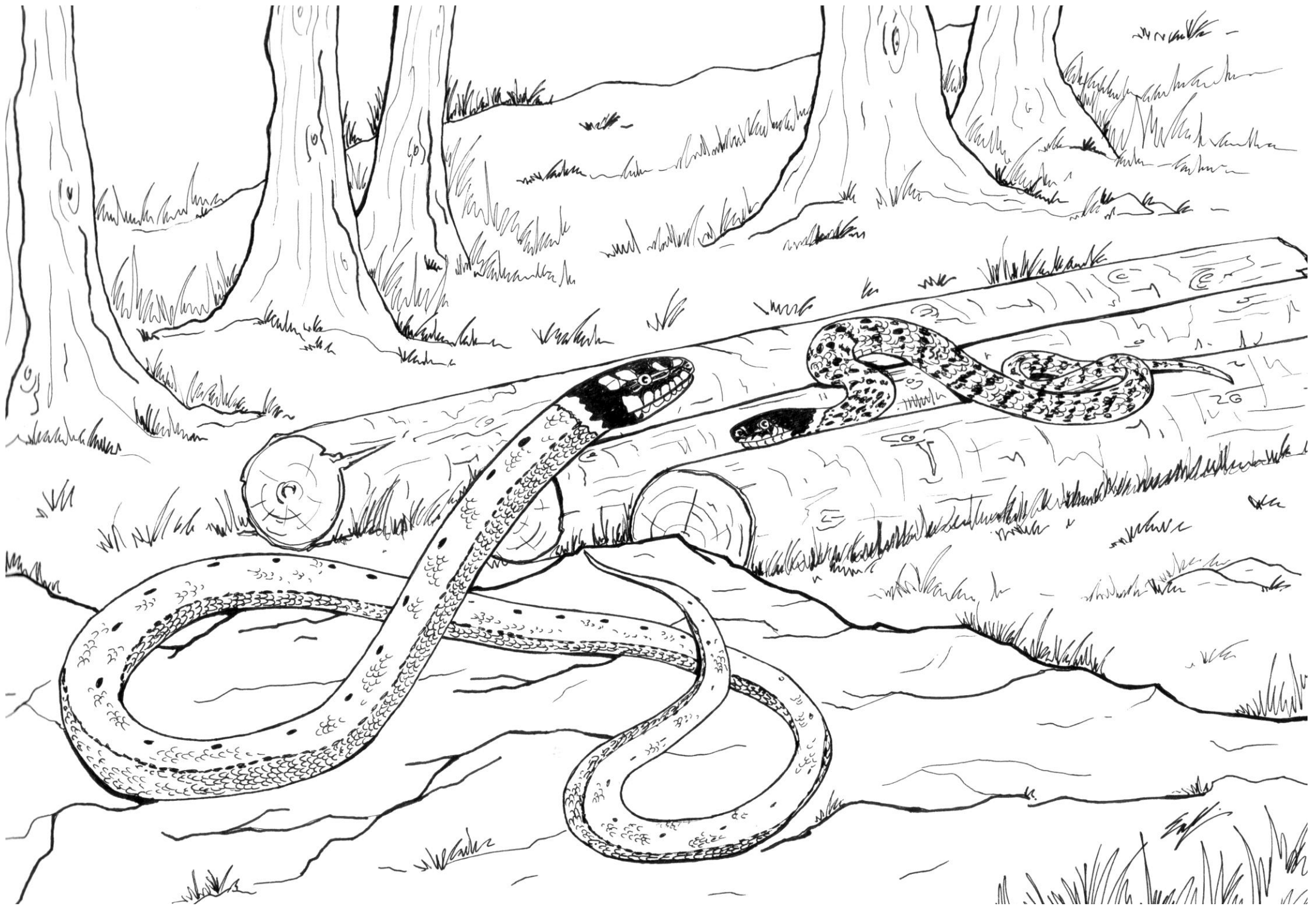
नेपाली नाम : क्यान्टोरको कालो टाउके साप

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीरको लम्बाइ ३० सेन्टिमिटर र पुच्छर ६ सेन्टिमिटरको हुन्छ । यसको पिठ्युँको माभमा हल्का खैरो र छेउछेउमा कैलो हुन्छ । टाउको र गर्धन कालोकालो, टाउकाको पछिल्लो भागमा काला थोप्लाहरूको लहर र टाउकाका दुवैतिर ठुला पहेँला थेंग्लाहरू हुन्छन् । ओठ, घोक्रो, भुँडी पहेँलो हुन्छ । भुँडीतिरका कट्लाहरूको बाहिरी किनारामा काला थोप्लाहरू हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो पहाडी क्षेत्रको जङ्गल भएको ठाउँमा र खेती गरिएको ठाउँको ओरिपछि पनि बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो जमिनमा बस्ने साथै बिहान र दिउसो सक्रिय हुने प्राणी हो । यसले छेपारा र भ्यागुता खान्छ, हुन सक्छ मसिना सर्पहरू पनि ।

नेपालमा यसको फैलावट : नेपालको पश्चिम तराईको १५० देखि ४०० मिटरको भूभागसम्म पाइएको छ तर सुदूर पश्चिम, मध्य तथा पूर्वाञ्चलमा चाहिँ यो पाइएको छैन ।

Orthriophis porphyracea, Black-banded trinket snake

above

Nepali names: Kalo-pate gahane sap

How it looks: Length - max. 120 cm; colour brownish with bands across the back and tail. Black stripes extend to the tail and one onto head. The venter is uniform pale yellow.

Where it lives: Preferred habitats are edges of moist mountain forests with low dense vegetation also in agricultural regions.

How it lives: Avoids bright light and is therefore rarely seen. Moves rather slow and feeds on small rodents. Lays 3-7 eggs.

Distribution in Nepal: Rare, only known from Kaski (2,100 m), and Ilam District (1,660 m).

आर्थ्रिओफिस, पोर्फाइरोसिया, ब्याक ब्यान्डेड ट्रिङ्केट स्नेक

माथितिर

नेपाली नाम : कालो पाटे गहने साप

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीरको लम्बाइ अधिकतम १२० सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको शरीरको रङ खैरोखैरो साथै ढाड र पुच्छरतिर क्रस परेका काला पाटाहरू हुन्छन् । शिरदेखि पुच्छरसम्म काला धर्का तानिएका हुन्छन् । भुँडीतिर एकनासे पहेल्चोपहेल्चो हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो पहाडको ओसिलो जङ्गलको किनारातिर विशेष गरी बस्ने भए तापनि खेती गरिएका जमिनका छेउछाउका पातला भाडीतिर पनि बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यो बढी उज्यालोमा नसक्ने भएकोले देखापर्दैन । यसको गति धिमा हुन्छ र यसले साना खालका मुसाहरूलाई आहार बनाउने गर्छ । ३ देखि ७ ओटासम्म फुल पार्न सक्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो अति कम पाइने प्रजाति भए पनि कास्की (२१०० मिटर) र इलाम (१६६० मिटर) मा भेटिएको छ ।

Trachischium fuscum, Darjeeling wormsnake

below

Nepali names: Mate sap, Khumle sap

How it looks: Length - 48 cm; dark brown or blackish iridescent; some with light longitudinal streaks. Ventrally brown or blackish. Juveniles are light brown above, with dark longitudinal lines and light spots.

Where it lives: In light, deciduous forests with rocky slopes, e.g. oak forest, also in fields and gardens. Hides under stones, fallen trees or leaf litter. Locally extremely frequent in gardens and fields, so that several snakes are unearthed with every spadeful of soil.

How it lives: It is burrowing and active at dawn and night. Presumably feeds on worms and insects. Females lay 3-6 eggs.

Distribution in Nepal: Center to E- Midlands, 1,460-2,570 m.

ट्राकिस्कियम फुस्कम, दार्जिलिङ वर्म स्नेक

तलतिर

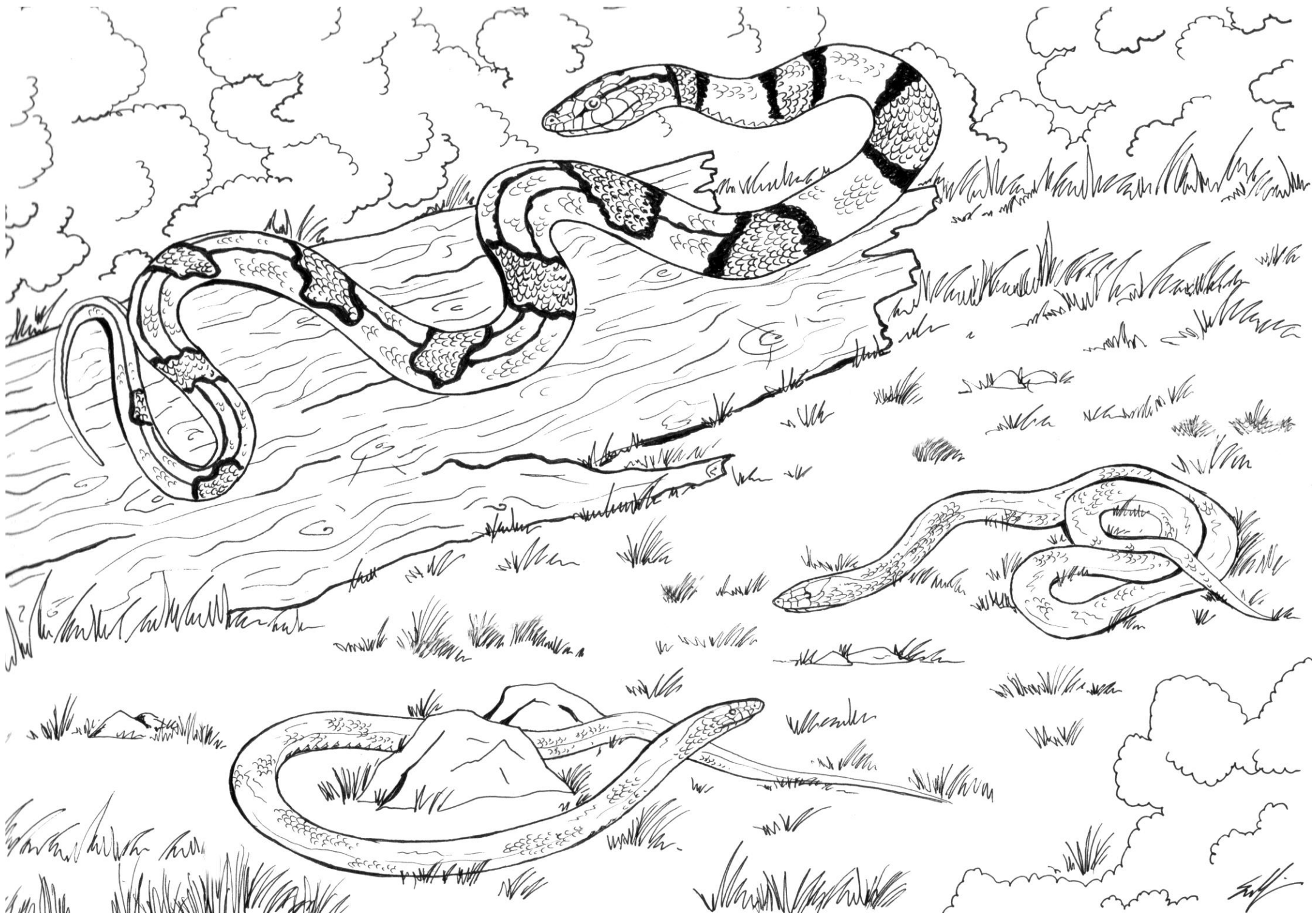
नेपाली नाम : माटे साप, खुम्ले साप

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीरको लम्बाइ ४८ सेन्टिमिटर हुन्छ । यसको शरीरमा अँधेरो खैरो वा कालाकाला टल्किने रेखाहरू र लामा लामा धर्काहरू तानिएका हुन्छन् । भुँडीतिर भने खैरोखैरो कालो हुन्छ । बच्चाहरूका ढाडतिर भने हल्का खैरोमा कालाकाला लामा धर्काहरू तानिएका देखिन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो ढुङ्गाहरू भएको पाखातिर खस्रुमिस्रित पातला जङ्गलमा तथा चौरी र बगैँचाहरूमा बस्छ । यो दुलामा बस्ने तथा बिहानीपख र रातमा सक्रिय हुने सर्प हो । यो ढुङ्गा मुनि लुक्ने, ढलेको रुखमुनि र पत्करभित्र बस्ने गर्छ । यो स्थानीय रूपमा बारी बगैँचातिर प्रशस्त पाइने भएको हुनाले एक चपरी माटोमा पनि यस्ता धेरै सर्पहरू पाउन सकिन्छन् ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो दुलोमा बस्ने र बिहानीपख र रातमा सक्रिय हुने प्रजाति हो । यसले मसिना किराफट्याङ्ग्राहरू र गँडेउलाहरू खान सक्छ । यसको पोथीले ३ देखि ६ ओटासम्म फुल पार्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो नेपालको मध्यदेखि पूर्वतिरको मध्यपहाडी भूभागको १४६० देखि २५७० मिटरको उचाइसम्म फैलिएको छ ।

Coelognathus radiatus, Copperhead trinket snake

above right, left

Nepali names: Ratotauke gahane sap

How it looks: Total length - 230 cm; colour yellowish to brown. Two narrow and two broad stripes begin on the neck and fade towards midbody, a dark collar on the nape; three narrow black stripes radiate from the eyes.

Where it lives: Found in a variety of habitats also entering water.

How it lives: Is very shy and fast if it needs to flee. Feeds on rodents and other vertebrates including bats, squirrels, frogs, lizards and birds. The snake attacks with inflated and laterally flattened neck and anterior body portion lifted into an s-coil.

Distribution in Nepal: Terai and Midlands of Centre and E.

Ptyas mucosa, Asian ratsnake

below

Nepali names: Dhaman

How it looks: Max. length: 358 cm; colour brownish to almost black. Many scales are bordered black, forming a reticulate pattern or less distinct black cross bands.

Where it lives: Showing no marked preference for any special type of habitat. Often found close to man, in the gardens and populated areas, even in cities.

How it lives: Diurnal, terrestrial, a good climber ascending bushes, trees, walls and thatches. Swim rapidly with the head above the water surface. It is the most efficient rat-catcher of the region. Feeds mainly on rats (16 per month).

Distribution in Nepal: From Terai and Midlands W to E. It seems to be one of the most common snakes in Nepal.

सिलाङ्गयाथस च्याडिएटस, कपरहेडेड, ट्रिङ्केट स्नेक

माथि दायाँ, बायाँतिर

नेपाली नाम : रातो टाउके गहने साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको शरीरको कूल लम्बाइ २३० सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको रङ पहेँलो खैरो, घाँटीबाट दुईदुईओटा साँघुरा र फराकिला धर्काहरू निस्किएर पिठ्यँतिर पुग्दा हराउँदै गएका साथै घाँटीमा कालो कण्ठ हुन्छ र आँखाबाट पनि तीनओटा काला धर्काहरू तानिएका हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ? : यो विभिन्न प्रकारको वासस्थानका वावजुद पानीभित्र पनि पस्न सक्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो लजालु स्वभावको भए तापनि चलाख भएकाले तुरुन्त भाग्न सक्छ । यसले मुसाहरूका अतिरिक्त चमेरा, लोखर्के, भ्यागुता, छेपारा र चराहरूलाई पनि खाने गर्छ । यो घाँटी र अधिल्लिरको जिउलाई फुलाएर च्याप्टो भई आक्रमण गर्दा भुइँबाट उठेको जिउ नागबेली आकारको देखिन्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : मध्य र पूर्वाञ्चलको मध्यपहाडी भूभागसम्म फैलिएको छ ।

टायस म्युकोसा, एसियन च्याट स्नेक

तलतिर

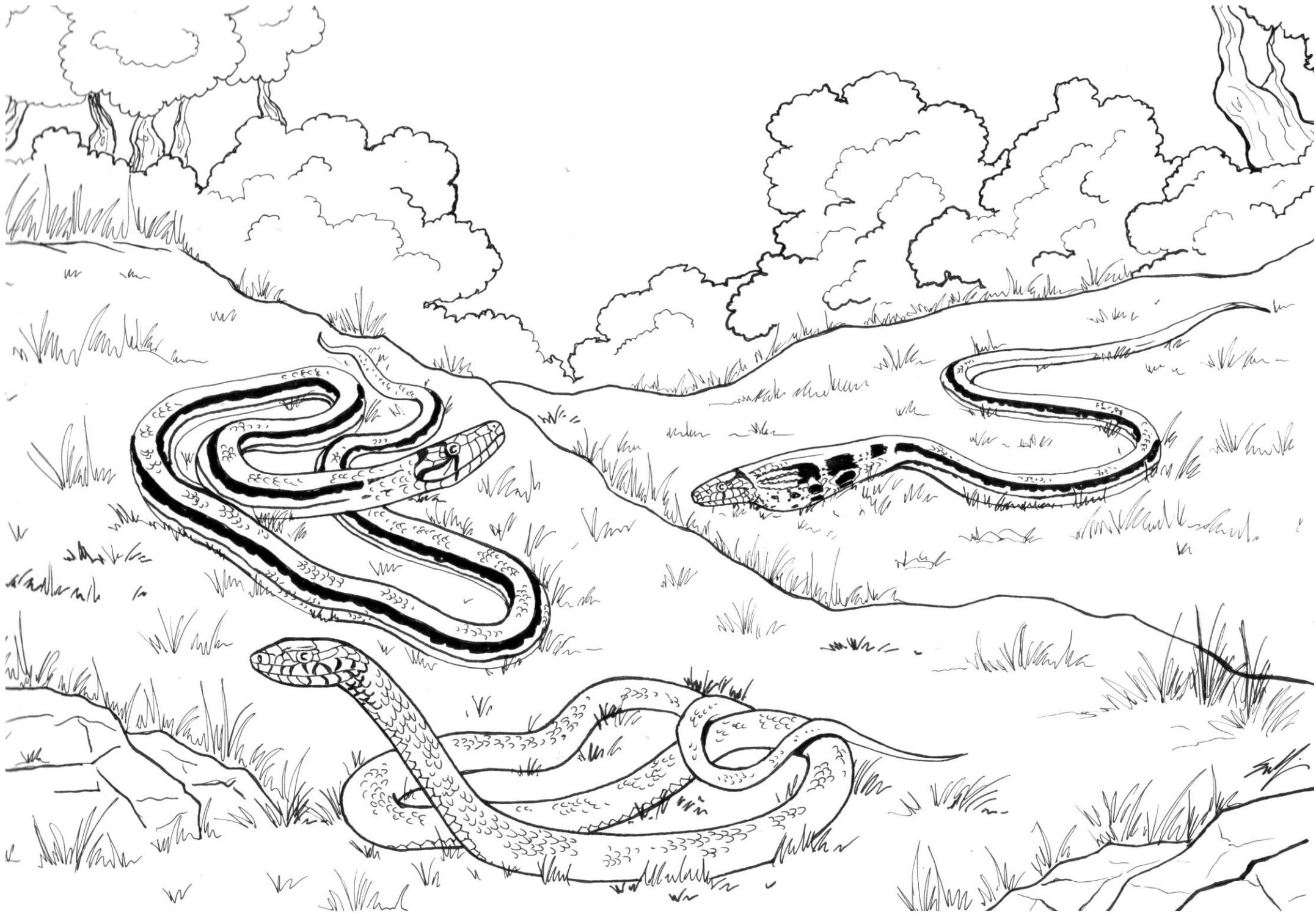
नेपाली नाम : धामन

यो कस्तो देखिन्छ ? : यसको अधिकतम लम्बाइ ३५८ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको रङ खैरोखैरोदेखि कालोसम्मको हुन्छ । धेरै कत्लाहरूको किनारा कालो भएको हुनाले शरीरमा जाले बुट्टा वा हल्का काला पाटाहरू बनेका हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ? : यसको विशेष खालको वासस्थान हुँदैन । यो मानिसका घरछेउ, बगैँचा र घना आवादी भएका सहरतिर पनि बस्ने गर्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो दिनमा सक्रिय हुने, स्थलचर र पोथ्रापोथ्री, रुख, भित्ता र छाप्रोहरूमा रामरी चढ्न सक्ने सर्प हो । टाउको सतहमा निकालेर रामरी पौडन पनि सक्छ । यस क्षेत्रको यो मुसा पकडने अति सिपालु सर्प हो । यसले मासिक रूपमा १६ ओटा मुसा खान सक्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराईदेखि मध्यपहाडी भूभागको पश्चिमदेखि पूर्वतर्फ फैलिएको छ । यो नेपालमा यत्रतत्र पाइने प्रजाति हो ।

Xenochrophis piscator, Checkered keelback

left

Nepali names: Kotha dhodia sap

How it looks: - 120 cm. Brownish with 5 or 6 rows of black spots on the back. Head with 2 black stripes. Below yellowish.

Where it lives: Semiaquatic, in moist-wet habitats.

How it lives: Feed on fish, toads and tadpoles. The snake's venom has no dangerous effect on larger mammals or humans.

Distribution in Nepal: Distributed below 700m from W to E.

Enhydryn enhydryn, Common smooth water snake

centre right

Nepali names: Machhagiddhi, Indreni sap

How it looks: Length - 96 cm, tail 13-15 cm; weight up to 125 g; colour greyish-, brownish- or olive. Mostly a darker middorsal and two light lateral stripes extending from head on to the tail.

Where it lives: Fresh and brackish waters being purely aquatic.

How it lives: Feeds on fish. Bites are slightly painful.

Distribution in Nepal: Terai up to 130 m from W to E.

Amphiesma stolatum, Buff-striped keelback

below

Nepali names: Bahune sap, Harhara sap

How it looks: Length - 80 cm; greyish; pattern very variable The stripes can be marked with white, blue or even red dots. Often with transverse bars, spots, irregular crossbars.

Where it lives: Close to water, in grassland, terrestrial rather than semi-aquatic.

How it lives: Feeds on frogs, toads, insects, also snails.

Distribution in Nepal: W to E, common. up to 1,600 m

जेनोक्रोफिस पिस्क्र्याटर, चेकर्ड किलब्याक

देब्रेतिर

नेपाली नाम : कोठे ढोडिया साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यो १२० सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ। शरीर खैरो र ढाडतिर ५ देखि ६ ओटा काला थोप्लाहरूको लहर गएको देखिन्छ। यसका टाउकामा दुई ओटा काला धर्काहरू हुन्छन् साथै भुँडीतिर पहेलो देखिन्छ।

यो कहाँ बस्छ ? यो अर्द्धजलचर हो र विशेष गरी ओसिलो बासस्थानमा बस्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? यसले माछा, खसे, र चेपागाँडाहरू खाने गर्छ। यसको विष घातक नभएकोले ठुला चौपाया र मानिसलाई असर पर्दैन।

नेपालमा यसको फैलावट : नेपालको ७०० मिटरभन्दा तलतिरको उच्चाइ भएको स्थानको पश्चिदेखि पूर्वसम्म फैलिएको छ।

इनहाइड्रिस इनहाइड्रिस, कमन स्मुथ वाटर स्नेक

माझ दाहिने

नेपाली नाम : मछगिद्धी इन्द्रेनी साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको शरीरको लम्बाइ ९६ र पुच्छर १३ देखि १५ सेन्टिमिटरसम्मको तथा तौल १२५ ग्रामसम्मको हुन्छ। यसको रङ कैलो खैरो वा पहेलो हरियो हुन्छ। यसको ढाडको माझमा कालाकाला र दुबै छेउमा सेतासेता धर्का हुन्छन् जुन शिरदेखि पुच्छरसम्म नै पुग्छन्।

यो कहाँ बस्छ ? यो पूर्णजलचर भएकोले सडलो तथा हिले पानीमा बस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? यसले माछाहरूलाई खाने गर्छ। यसले टोकेमा हल्का दुख्न सक्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराईको पश्चिमदेखि पूर्वतर्फ १३० मिटरसम्मको उचाइमा फैलिएको छ।

एमफिस्मा स्टोलाटम, बफ स्ट्रिपड किलब्याक

तलतिर

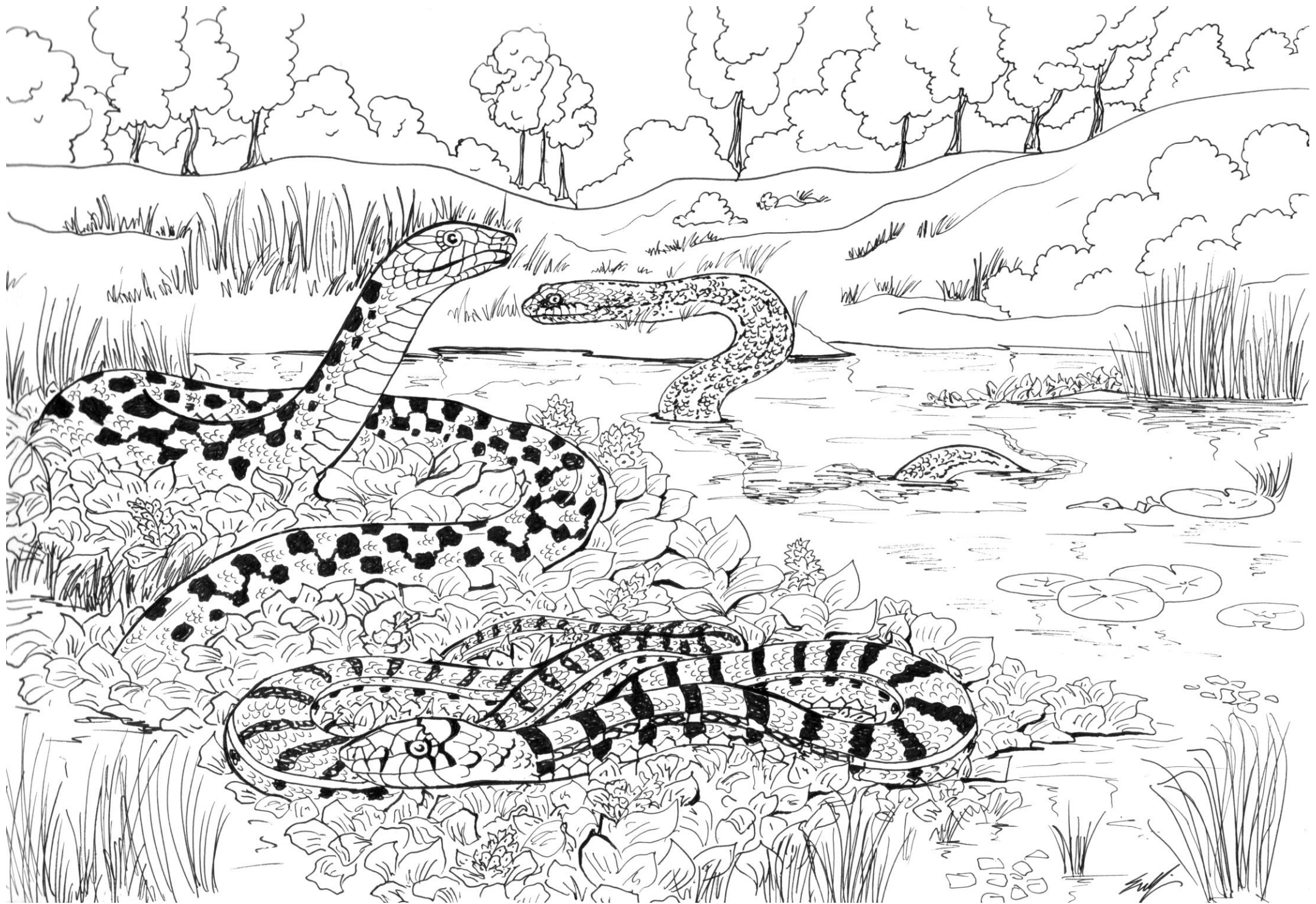
नेपाली नाम : बाहुने साप, हररा साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको शरीरको लम्बाइ ८० सेन्टिमिटर र रङ खैरो बुट्टा भएको छिर्केमिके हुन्छ। यसका शरीरका धर्काहरूमा सेतासेता, नीलानीला साथै राता थोप्ला हुन्छन्। यस अतिरिक्त कहींकहीं तेछ्छा धर्काहरूमा क्रसचिन्ह भएको देखिन्छ।

यो कहाँ बस्छ ? यो स्थलचर र अर्द्धजलचर स्वभाव भएको हुनाले पानीको नजिक र घाँसे चोरीहरूतिर बस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? यसले भ्यागुता, खसे, किराफट्याङ्ग्राका साथै चिप्लेकिरालाई पनि खाने गर्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो नेपालको पश्चिदेखि पूर्वतर्फको १६०० मिटरको भूभागसम्म फैलिएको छ।

Chrysopelea ornata, Golden tree snake, Flying snake

Nepali names: Jhilke sap, Udane sap

How it looks: Total length - 140 cm; coloration very variable. Above, greenish-yellow with longitudinal lines, and orange markings. The head is blackish-green with yellowish and black crossbars. Ventral it is light green black lateral spots.

Where it lives: On large trees and thick forests; also cultivated plantations, in parks, gardens and around houses.

How it lives: Diurnal, is an excellent climber in trees and bushes, but also occasionally creeping on the ground. Often called "flying snake", but in truth it can carry out only a kind of "parachute-jumping" hollowing the ventral surface as it moves and generating a body cross section of an aeroplane wing. The distance observed by gliding was over 50 m. It feeds on all the animals it can overwhelm: mainly on geckos and even rather large agamid lizards, occasionally bats, mice, birds and small snakes are also taken.

When attacked, it usually escapes with great speed. If disturbed on the ground, it moves to the nearest tree and ascends it rapidly, even on smooth bark. In trees, it normally remains at heights of over 4 m and escapes by gliding through the air. Their teeth are rear-fanged, but no symptoms after bites are recorded.

Distribution in Nepal: Several records from the Terai up to 400 m, except the extreme W and E.

क्रिसोपेलिया ओर्नाटा, गोल्डेन ट्री स्नेक, फ्लाइड स्नेक

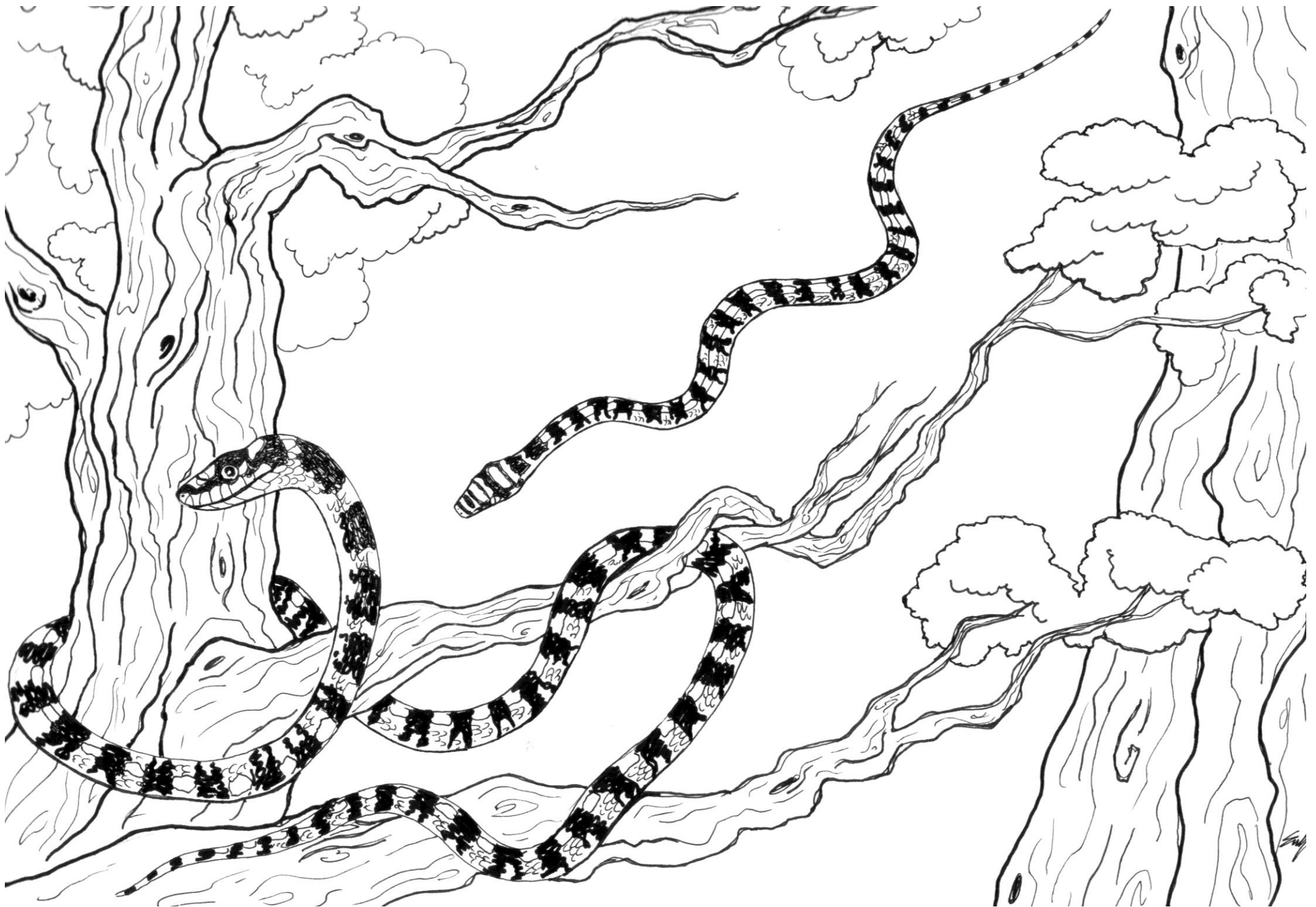
नेपाली नाम : झिल्के साप, उडुवा साप

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीरको कुल लम्बाइ १४० सेन्टिमिटर र रङ विभिन्न किसिमको हुन्छ । यसको माथितिर हरियो पहेँलो साथै लामा लामा ठाडा धर्का र सुन्तले टाटाहरू हुन्छन् । टाउको पहेँलो हरियो साथै पहेँलो कालो क्रसचिन्ह भएको हुन्छ । यसको भुँडीतर्फ हल्का हरियो कालो र छेउछेउमा थोप्लाहरू हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ? यो ठुलो ठुलो रुख र बाक्लो जङ्गल, खेतीबारी, उद्यान, बगैँचा र घरका ओरिपरि पनि बस्ने गर्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यो दिनचर भएकोले रुख चढ्न र भाडीमा बस्न पोख्त हुन्छ तर कहिलेकाहीँ भुईँमा घस्रेर पनि हिँड्ने गर्छ । यो एउटा रुखबाट अर्को रुखमा जाँदा शरीरको तल्लो भाग फुलाएर हवाइजहाजको पखेटा जस्तो च्याप्टो बनाई हुईँकिने हुँदा यसलाई “उडुवा सर्प” भनिएको हो । यसले उडेर पार गरेको दूरी अवलोकन गर्दा ५० मिटरसम्म पाइयो यसका अघि पर्ने प्राय सबै प्रकारका जन्तुहरू यसका आहारा हुन सक्छन् विशेष गरी भित्तीहरूका साथै ठुला छेपारा समूहलाई खान मनपराउँछ र कहिलेकाहीँ ता चमेरा, चरा, मुसाका साथै साना सर्पहरूलाई समेत खान्छ । यसलाई आपत्ति पर्दा बडो बेगका साथ भाग्न सक्छ । यदि यसलाई भैँमा भएको बेला चलायो भने नजिकै रहेको चिल्ला बोक्रा भएको रुखमा पनि कुदेर चढ्न सक्छ । साधारणतया यो एउटा रुखको ४ मिटर जति माथिबाट अर्को रुखतिर हावामा हुईँकिन सक्छ । त्यही नै यसको उडाइ हो । यसको विषदन्त पछितिर हुन्छ र डसाइको कुनै घातक परिणाम देखिएको छैन ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो सुदूरपश्चिम र पूर्वबाहेक तराईको ४०० मिटरसम्मका स्थानहरूसम्म फैलिएको छ ।

***Ahaetulla nasuta*, Common green whipsnake**

left

Nepali names: Hariyo chabuke sarpa

How it looks: Max. length 194 cm; dorsum bright green with a velvety touch. A distinct yellowish line along the outer edges of the ventrals reaches from throat towards the end of the tail.

Where it lives: Common in trees, bushes and grass in jungles and gardens or in cultivated areas around human habitations.

How it lives: Feeds mainly on lizards but also on any other small vertebrates it can swallow. When threatened, it rears its head and forebody, hisses, extends its tongue and vibrates its tail. It is mildly venomous, but the *venom usually has no effect on man, except for occasional swelling and numbness of the bitten area*. It bears 3-22 young alive.

Distribution in Nepal: Terai and Midlands up to 1,800 m.

***Dendrelaphis tristis*, Bronzeback tree snake**

right

Nepali names: Sirise rukh sap, Shipu (Rai yamphu)

How it looks: Max. -169 cm (tail 52 cm); brownish with a yellowish flank stripe from neck to vent.

Where it lives: Forests, especially in clearings around human dwellings.

How it lives: Diurnal, active, even during hottest hours. Feeds largely on lizards and tree frogs; eggs of birds, insects or toads.

Distribution in Nepal: From W - E, Terai and Midlands - 1,500 m.

अहेतुल्ला नासुता, कमन ग्रीन ह्वीप स्नेक

देब्रेतिर

नेपाली नाम : हरियो चाबुके सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: अधिकतम १९४ सेन्टिमिटर, पिठ्युतिर उज्यालो हरियो र पँहेलो घेरा भएको हुन्छ । यसको भुँडीतर्फ टाउकोदेखि पुच्छरसम्म चहकिलो स्पष्ट पँहेलो धर्काहरू छेउछेउबाट शिरदेखि पुच्छरसम्म तानिएका हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो साधारणतया रुख, घाँस, झाडी, जङ्गल, बगैँचातिर बस्ने भए पनि मानववसोबास क्षेत्रको खेतबारीतिर पनि बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यसले छेपाराहरूलाई खाने भए तापनि मसिना निल्न सक्ने मेरुदण्डीयहरूलाई पनि खाने गर्छ । जिस्क्याएमा यसले टाउको र अधिल्लिरको जिउ उठाउँछ र सुसाउँदै जिब्रो निकालेर पुच्छर कमाउँछ । यो हल्का विखालु भए तापनि *मासिनसमा यसका बिखको कुनै असर देखिन्न । यसले टोकेको ठाउँमा सुनिन सक्छ । यसले ३ देखि २२ ओटासम्म बच्चा पार्न सक्छ ।*

नेपालमा यसको फैलावट : तराई र मध्यपहाडी भूभागको १८०० मिटरसम्म फैलिएको पाइन्छ

डेन्ड्रेलाफिस ट्रिस्टिस, ब्रोन्जब्याक ट्री स्नेक

बाहिनेतिर

नेपाली नाम : सिरिसे रुख साप, शिपु (राई याम्पू)

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको अधिकतम लम्बाइ १६९ सेन्टिमिटर (पुच्छर ५२ से.मि.) हुन्छ । यसको कम्मरको पँहेलो किनारा भएका खैरा धर्काहरू घाँटीदेखि मलद्वारसम्म गएका देखिन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो जङ्गलका साथै मानववसोबास क्षेत्रको छेउछाउमा बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यो अति गर्मीमा पनि बाँच्न सक्ने दिनचर हो । यसले छेपारा, रुखभ्यागुता, चराका फुलहरू र किराफट्याङ्ग्राहरू वा खसेहरूलाई खाने गर्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराई र मध्यपहाडी भूभागको १५०० मिटरको उचाइसम्म पश्चिमबाट पूर्वतर्फ फैलिएको छ ।

Boiga multifasciata, Himalayan catsnake

above left

Nepali names: Hiubirale sap

How it looks: Max. length 111 cm, tail 22 cm; Greyish-brown and finely speckled with black and narrow black bars and stripes.

Where it lives: Lives in forested areas.

How it lives: Feeds on small vertebrates.

Distribution in Nepal: Midlands above 1,500 m.

Boiga trigonata, Indian gamma

above right

Nepali names: Bharati birale sap

How it looks: Length - 117 cm; yellowish to greyish brown with zigzag markings on back and Y-shaped mark on top of head.

Where it lives: In open jungle, parks, gardens, sometimes even in houses.

How it lives: Feeds on lizards, birds, eggs and small mammals.

Effect of venom on man: swellings and pain following a bite.

Distribution in Nepal: Terai and central Midlands, upto 1,500 m.

Psammodynastes pulverulentus, Mock viper

below

Nepali names: Nakkale or jhilke sap

How it looks: Max. length - 77 cm; colour very variable. Dorsally brownish, yellowish, greyish, reddish or blackish with small dark spots or streaks,; usually a longitudinal stripe in the mid-dorsal line and 3 longitudinal, stripes on each flank on the head.

Where it lives: In open forests.

How it lives: Terrestrial, active at dawn and night. Feeds on frogs, lizards, smaller snakes. Striking fiercely at anyone.

Distribution in Nepal: Central and E Midlands, 700-1,600 m.

बोइगा मल्टिफेसिएटा, हिमालयन क्याट स्नेक

माथि देब्रेतिर

नेपाली नाम : हिउँ बिराले सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीर अधिकतम १११ सेन्टिमिटर र पुच्छर २२ सेन्टिमिटर हुन्छ । यसको रङ कैलो खैरो र काला मसिना थोप्लाथोप्लीहरू भएको साथै साँघुरा काला धर्काहरू हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो जङ्गल भएको क्षेत्रहरूमा बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: साना मेरुदण्डीहरूलाई खाएर बाँच्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : मध्यपहाडी भूभागको १५०० मिटर भन्दा माथिल्लो भागहरूमा फैलिएको पाइन्छ ।

बोइगा ट्राइगोनाटा, इन्डियन गामा

माथि बाँहिनेतिर

नेपाली नाम : भारती बिराले सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीर अधिकतम ११७ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको रङ पहेल्को खैरो साथै ढाडतिर बाङ्गाटिङ्गा चिन्हहरूका टाउकामा अङ्ग्रेजी वर्णको 'वाई' अक्षर जस्तो चिन्ह भएको हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो खुला जङ्गल, उद्यान, बगैँचाका साथै कहिलेकाहीं घरतिर पनि बस्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यसले छेपारा, चरा, अन्डा र मसिना स्तनधारीहरूलाई खाने गर्छ ।

मानिसमाथि यसको विषको प्रभाव सुनिने र पोल्नेसम्म हुन्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराईदेखि मध्यपहाडी भूभागको १५०० मिटरसम्म पाइन्छ ।

साम्मोडाइनास्टिस पलभेरुलेन्टिस, मोक भाइपर

तलतिर

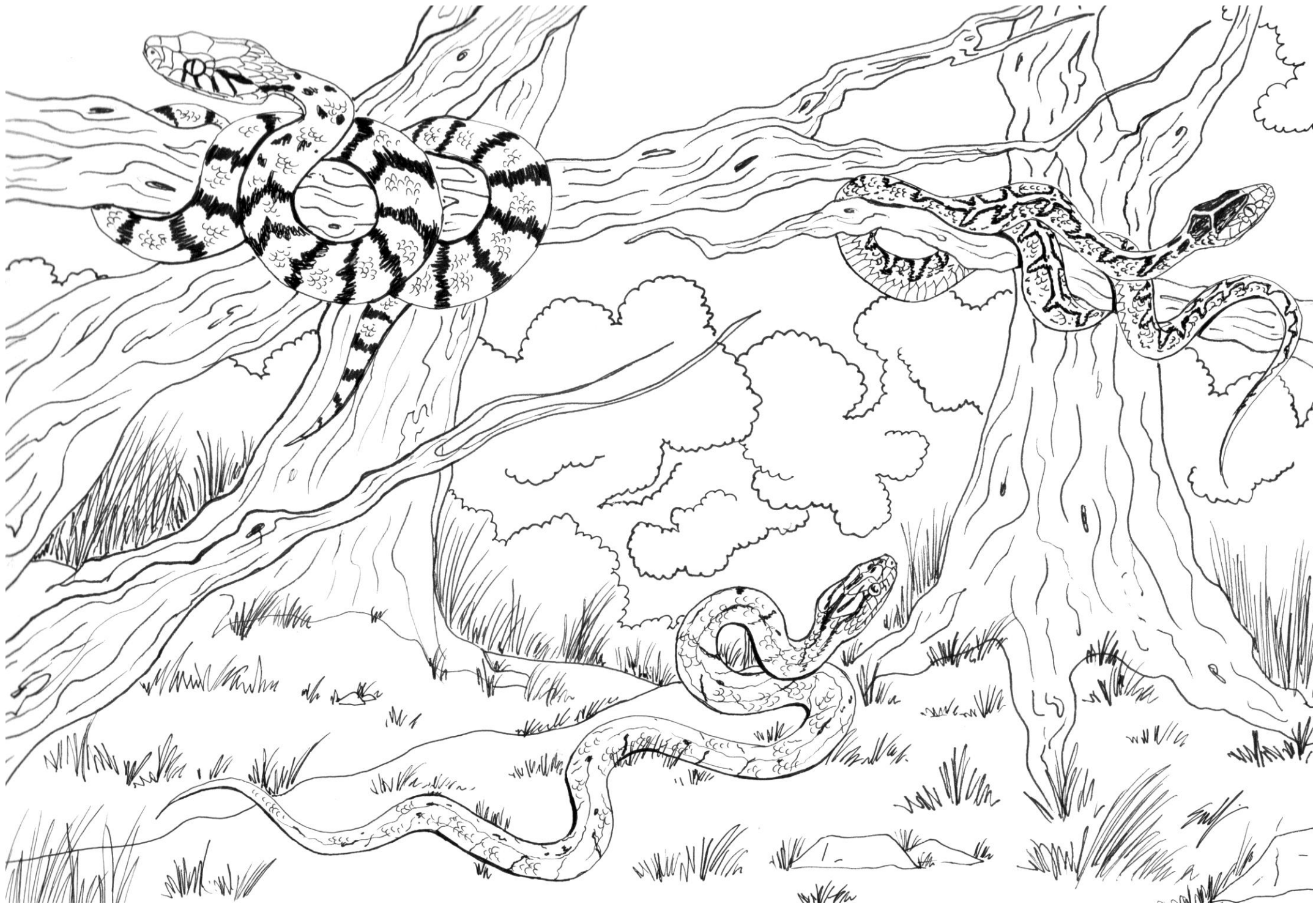
नेपाली नाम : नक्कले झिल्ले सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीर अधिकतम ७७ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको रङ विभिन्न प्रकारको हुन्छ । पिठ्युँतिर खैरोखैरो, पहेल्को, हरियोहरियो, रातोरातो, कल्सेउलो साथै मसिना ध्वाँसे थोप्लाहरू अथवा लामालामा धर्काहरू पिठ्युँमाथि हुन्छन् र टाउकाको पछिल्लिर तीन ओटा लामा धर्काहरू तानिएका हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो खुला जङ्गलमा बस्ने गर्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यो बिहानीपख र साँझपख सक्रिय हुने स्थलचर हो । यसले भ्यागुता, छेपारा र मसिना सर्पहरूलाई खाने गर्छ । कसैलाई आक्रमण गर्दा यसले कसिएर ठुड्ने गर्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो मध्य तथा पूर्वी मध्यभूभागका ७०० देखि १६०० मिटरको उचाइसम्म फैलिएको छ ।

***Bungarus caeruleus*, Common Indian krait**

centre

Nepali names: Ganaguwali sap

How it looks: Max. length 173 cm; dorsally, black with paired white to yellowish linear or broad cross-bars. The cross bars can lack totally or be reduced to a series of white spots.

Where it lives: Prefers plains and low hills up to 1700 m.

How it lives: Feeds mainly on snakes and other vertebrates.

Distribution in Nepal: Terai W to E, rather frequent.

***Bungarus fasciatus*, Banded krait**

below

Nepali names: Pate ganaguwali

How it looks: Max. - 212 cm; wide transverse bands of dark and yellow; head predominantly black, with a yellow marking.

Where it lives: Inhabits a great variety of biotopes, preferably open plains near waters; often found in vicinity of habitations.

How it lives: Feeds mainly on snakes, and other vertebrates.

Distribution in Nepal: Terai, W to E, altitude 100-200 m.

***Sinomicrurus macclellandii*, MacClelland's coral snake**

above

Nepali names: Nag

How it looks: Max. length 81.3 cm; variable in colour and markings. Dorsal reddish with or without black bars or rings from neck (up to 32) to the end of tail (3-4). Or being absent.

Where it lives: Hills with rich vegetation Chitwan -Kathmandu.

How it lives: nocturnal; burrows extremely well in loose soils. Feeds mainly on snakes; egg laying. *Bites can be lethal to man.*

Distribution in Nepal: Rare, Central and East, 150-1,400 m.

बुङ्गारस सिरुलस, कम्न इन्डियन करेत

माभ

नेपाली नाम : गनगुवाली सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीर अधिकतम १७१ सेन्टिमिटर हुन्छ । यसको पिठ्युतर्फ कालो साथै सेतो पहेँलो चौडा पाटाहरूको लहर भएको देखिन्छ । कुनैकुनैमा यी पाटाहरू नभई वा यसको ठाउँमा सेतासेता थोप्लाहरू मात्र भएको पनि हुन सक्छ ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो मैदान तथा होचा पहाडको १७०० मिटरसम्म बस्न सक्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यसले विशेष गरेर सर्पहरू र अन्य मेरुदण्डीयहरूलाई खाएर बाँच्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराई क्षेत्रको पश्चिमाट पूर्वतिर फैलिएको छ ।

बुङ्गारस फेसिएटस, ब्यान्डेड करेत

तलतिर

नेपाली नाम : पाटे गनगुवाली सर्प

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीर अधिकतम २१२ सेन्टिमिटरसम्म हुन्छ । यसको पिठ्युतर्फ काला तथा पहेँला चौडा तेछ्छा पाटाहरू हुन्छन् । यसको पहेँलो थोप्ला भएको कालो टाउको हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ ?: यसको बासस्थान विभिन्न खाले भए तापनि विशेष गरेर यो खुला मैदान, पानीका नजिक साथै कहिलेकाहीँ गाउँघरका छेउछाउतिर पनि पाइन्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यसले विशेष गरेर सर्पहरूलाई र अन्य मेरुदण्डीयहरूलाई खान्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराईक्षेत्रको पश्चिमाट पूर्वतिरको १०० देखि २०० मिटरसम्मको उचाइसम्म फैलिएको छ ।

साइनोमाक्रुरस, म्याक्लेल्यान्डी, म्याक्लेल्यान्डस कोरल स्नेक

माथिति

नेपाली नाम : नाग

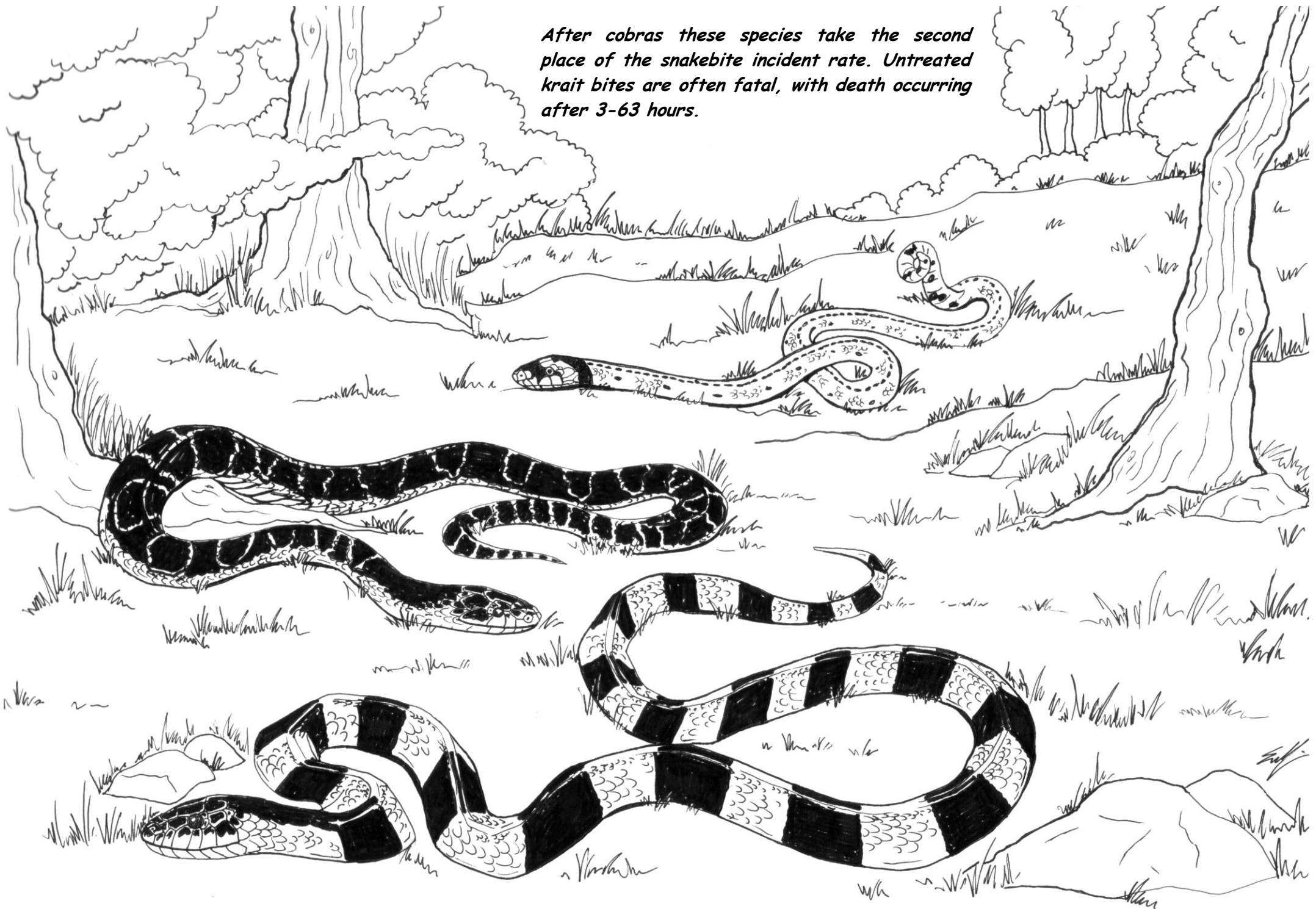
यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको शरीर अधिकतम ८१.३ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ । यसको शरीरमा विभिन्न रङ भएका चिन्हहरू हुन्छन् । यसको पिठ्युतर्फ रातोरातो हुनुका साथै काला पाटा वा औँठी जस्ता चिन्हहरू (करीब ३२) घाँटीबाट पुच्छर (३-४) सम्म पुगेका हुन्छन् । कुनैमा भने यस्तो हुँदैन ।

यो कहाँ बस्छ ?: बाक्लो भोरजङ्गल भएको पहाडतिर पाइन्छ जसको रेकर्ड चितौन तथा काठमाडौँबाट प्राप्त छ ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यसले निशाचर भएकोले फस्को माटोमा दुलो बनाउँछ । मुख्य गरेर यसले सर्पहरूलाई खाने गर्छ र फुल पाछ । *यसको डसाइ मानिसका लागि घातक हुन सक्छ ।*

नेपालमा यसको फैलावट : यो मध्य र पूर्वाञ्चलको १५० देखि १४०० मिटरसम्मको उचाइतिर पातलो गरी फैलिएको छ ।

After cobras these species take the second place of the snakebite incident rate. Untreated krait bites are often fatal, with death occurring after 3-63 hours.

Ophiophagus hannah, King cobra, Hamadryad

ओफियोफ्यागस हाना, किङ्ग कोब्रा हमड्राइड

Protected species!!

संरक्षित प्रजाति

Nepali names: Rajgoman

above

How it looks: The largest venomous snake of the world; max. length: 558 cm, commonly 3-3.5 m. The back is brownish with or without yellowish, crossbars. In old specimens, the bars may be relatively indistinct on the body or they disappear totally.

Juveniles are black (occasionally dark olive brown) with white or yellow bands on head and body.

Where it lives: Lives in woods, often close to water. Normally terrestrial, but also observed climbing high in trees.

How it lives: Feeds mainly on snakes, from Python (*Python molurus*) to tiny blindsnakes (e.g. *Ramphotyphlops braminus*), including also venomous species like kraits (*Bungarus*) and cobras (*Naja*); occasionally lizards. Lived 14 years and 7 months in a zoo. Couples stay together for lifetime. Unprovoked attacks may be caused by brooding females which seem to be very sensitive. *Bites are fatal without treatment. Death occurs after 3 min to 10 hrs from paralysing and respiratory failure. There are even reports on elephants killed by a bite.* 20-51 eggs are deposited in a nest (diameter about 1 m) which the female builds of leaves, sticks and soil in 3 days. Nest Material is collected in a body loop and shaped into a heap, with an egg chamber of 30 cm diameter. The female stays coiled on her eggs. Often the male can be observed in the vicinity.

Distribution in Nepal: Several reports from Centre to E, mostly from the Terai, but also Midlands (150-1,530 m). It prefers dense woods, thus it has become rare with proceeding deforestation.

नेपाली नाम : राज गोमन

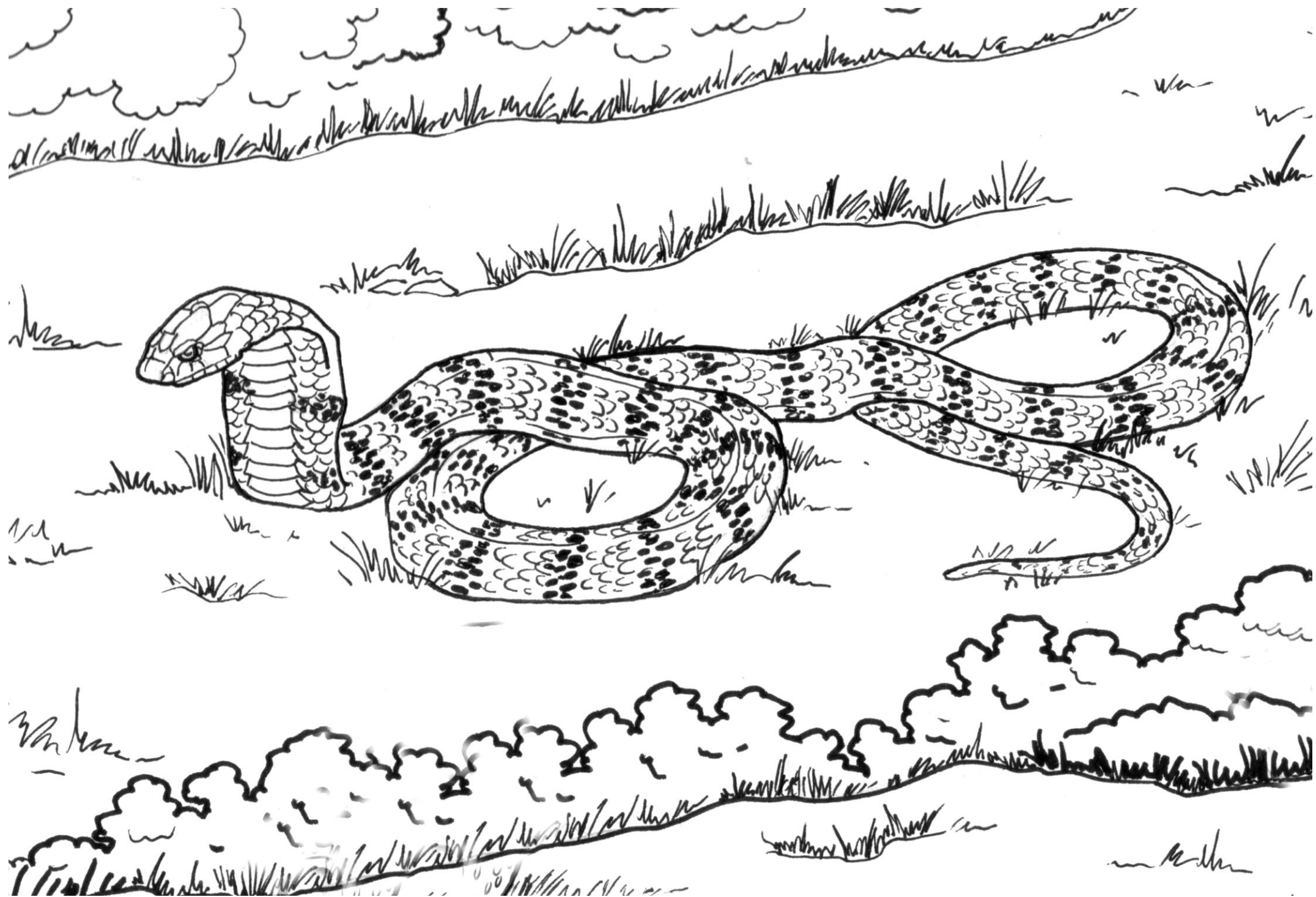
माथितिर

यो कस्तो देखिन्छ ? यो संसारकै सबै भन्दा विखालु सर्प हो जसको अधिकतम लम्बाइ ५५८ सेन्टिमिटरसम्मको हुन्छ तर सामान्यतया यो २०० देखि ३०० सेन्टिमिटरको हुन्छ । यसको ढाडमा खैरोखैरो पहेँलोपहेँलो साथै काटिएका धर्काहरू हुन्छन् । पुरानो नमूनामा भने यस्ता चिन्हहरू मेटिसकेका वा मेटिनै लागेको हुनाले देखिदैनन् । यसका बच्चाहरू काला हुन्छन् (कहिलेकाहीँ पहेँलो हरिया पनि देखिन सक्छन्) साथै सेतो वा पहेँलो पाटाहरू टाउका र शरीरमा हुन्छन् ।

यो कहाँ बस्छ ? यो जङ्गलमा र कहिलेकाहीँ पानीको नजिक पनि बस्छ । स्वभावले यो स्थलचर भए तापनि अग्ला रुखहरूमा पनि चढ्न सक्छ ।

यो कसरी बाँच्छ ? यसले मुख्य गरी सर्पहरूलाई नै खान्छ जुन ठुलोमा अजिँगर (*पाइथन मलुरस*) देखि सानोमा अन्धा सर्पहरू (*याम्फोटाइफ्लस ब्रामिनस*) सम्म पर्छन् । यसका अतिरिक्त विषालु करैतहरू (*बुङ्गारस*) र गोमन (*नाजा*) समेत पर्छन् । कहिलेकाहीँ छेपारालाई पनि खाने गर्छ । चिडियाखानामा यो १४ वर्ष ७ महिनासम्म बाँचेको तथ्याङ्क छ । यो बाँचुन्जेल भालेपोथीको जोडी भएरै बस्छ । फुल कोरल्दै गरेको पोथी अति सम्बेदनशील हुने भएकाले यसको नजिक पुग्दा थाहै नपाउने गरी डस्न सक्छ । *समयमा उपचार नगरेमा यसको डसाइ घातक हुन्छ । यसको डसाइले पक्षाघात हुने र श्वासप्रश्वासको अङ्गलाई हानी पुग्ने हुनाले ३ मिनेटदेखि १० घन्टाभित्रमा मर्न सक्छ । अझ यसको विषले त हात्ती मरेको रेकर्ड पनि छ ।* २० देखि ५१ ओटा फुल (परिधि : करिब १ मि.) हरू गुणमा पार्न सक्छ । पात र भिक्काहरूको गुँड तीन दिनभित्र माटोमा बनाउँछ । यसले गुँड बनाउने सामानलाई शरीरमा बोकेर ल्याई थुपाउँ ३० सेन्टिमिटर परिधि भएको फुल पार्ने ठाउँ बनाउँछ । पोथीले फुललाई कुड्लिड परी छोप्ने गर्छ । कहिलेकाहीँ भने भाले पनि त्यसको छेउछाउ देखिने गर्छ ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो विशेष गरी तराईको मध्य भागदेखि पूर्वतर्फ पाइने भए तापनि कहिलेकाहीँ मध्यपहाडी भूभाग (१५० देखि १५०० मि.) मा पनि देखिने गर्छ । यो घना जङ्गलमा बस्ने भएकोले वनविनास हुँदा हराउँदै गएको छ ।

Naja kaouthia, Monocellate cobra

right

Nepali names: Ek thople goman, Seto goman

How it looks: Max. length 230 cm, mostly 110-140 cm; Variable in colour and markings. Dorsal brown, uniform or banded. Usually the hood pattern has a monocellate shape, it may be absent.

Where it lives: Inhabits a great range of different habitats often in the vicinity of water, even in settlements.

How it lives: Feeds mainly on small vertebrates. *Bites on man causes wound necrosis. Supposed to spit venom at several metres, to hit the eyes. They hurt terribly and are temporarily blinded.*

Distribution in Nepal: W to E, Terai to mountains (90-2,800 m).

Naja naja, Indian cobra, Binocellate cobra

below left

Nepali names: Dui thople goman, Kalo goman

How it looks: Max. length: 220 cm, mostly 120-150 cm. Variable in colour and markings: back yellowish-brownish, reddish or black, with or without bright speckled pattern and, occasionally, with ragged bands; spectacled hood mark present or absent.

Where it lives: Lives in a broad spectrum of habitats also entering villages and towns.

How it lives: It is active day and night. Food: like the preceding species, even cannibalistic. Poultry eggs are swallowed and digested in 2 days. Hunted for the skin industry, souvenir trade, snake-venom farms, food, or for traditional medicines and snake-charming. *Fatality rate on bites is high (about 30%), and death occurs within 12 minutes to 5 days.* Favourite nesting places are termite mounds, egg laying.

Distribution in Nepal: Terai to Midlands from W to E: - 1,300 m.

नाजा काओथिया, मोनोसेलिट कोब्रा

दायाँतिर

नेपाली नाम : एकथोप्ले गोमन, सेतो गोमन

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको अधिकतम लम्बाइ २३० सेन्टिमिटरको हुने भए तापनि साधारणतया यो ११० देखि १४० से.मि.सम्मको हुन्छ। यसको रङरूप र चिन्हहरू विभिन्न खाले हुन्छन्। ढाडतिर एकनासे वा पाटापाटा परेको खैरो खैरो हुन्छ। प्रायजसो यसको फणामा एउटा चस्मा आकारको चिन्ह हुन्छ यस्तो चिन्ह हुन वा नहुन पनि सक्छ।

यो कहाँ बस्छ ?: यसको वासस्थान यत्रतत्र हुनसक्छ साथै पानी र मानवसबोवास भएको छेउछाउ पनि पाइन्छ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यसले विशेषतया मसिना मेरुदण्डीयहरूलाई खान्छ। यसले मानिसलाई डसेको घाउ कुहुन सक्छ। यसले आँखामा पर्ने गरी निकै टाढासम्म विष फ्याँक्न सक्छ। यसको विष आँखामा पर्नासाथ दुख्न र एकछिन अन्धकार हुने गर्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो पश्चिमदेखि पूर्वतर्फ, तराईदेखि मध्यपहाडी भूभागको (९०-२८०० मि.) सम्म पाइन्छ।

नाजा नाजा, इन्डियन कोब्रा, बाइनोसिलेट कोब्रा

तल बाँयाँतिर

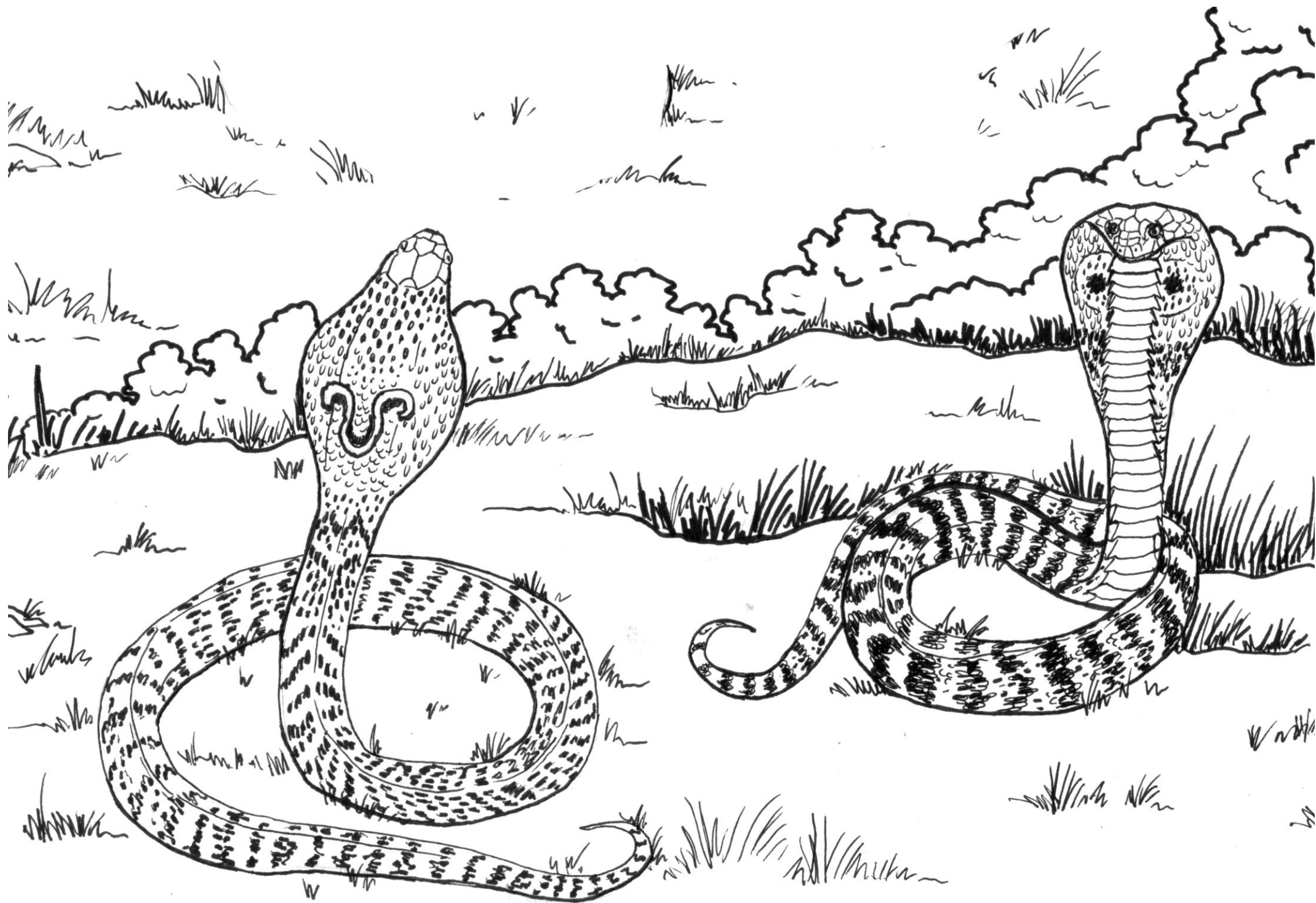
नेपाली नाम : दुईथोप्ले गोमन, कालो गोमन

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको अधिकतम लम्बाइ २२० सेन्टिमिटरको हुने भए तापनि साधारणतया यो १२० देखि १५० से.मि.सम्मको हुन्छ। यसको रङरूप र चिन्हहरू विभिन्न खाले देखिन्छन्। ढाडतिर पहेँलो खैरो, रातोरातो वा कालो हुन्छ साथै सेता थोप्लाथोप्ली भएका बुट्टा हुन्छन् अनि कुनैमा पाटैपाटा पनि हुन्छन्। यसको फणामा चस्मा जस्तो चिन्ह हुन वा नहुन पनि सक्छ।

यो कहाँ बस्छ ? : यसको वासस्थान जताततै भएकोले मानिस बसेको गाउँ वा शहरतिर पनि पस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? : यो दिउसो र राति सक्रिय हुन्छ। यसको खानाहरू अधिल्लो प्रजातिकै जस्तो भए तापनि मानिसलाई पनि खान सक्छ। कुखुराको फुललाई सिधै निलेर दुई दिनमा पचाउन सक्छ। यसलाई छालाको लागि, उपहारको लागि, विषसंकलन केन्द्रका लागि, खानका लागि अथवा परम्परागत औषधिका लागि र मदारीहरूका लागि समेत मारिने गरिन्छ। *यसको डसाइबाट मर्ने दर उच्च (करिब ३० प्रतिशत) भएकोले १२ मिनेटदेखि ५ दिनभित्रमा मर्नसक्छ।* धमिराको गोलो यसको अन्डा पार्ने मनपर्दो गुँड हो।

नेपालमा यसको फैलावट : यो पश्चिमदेखि पूर्वसम्मको मध्यपहाडी भूभागको १३०० मि. सम्म फैलिएको पाइन्छ।

Ovophis monticola, Mountain pitviper

below

Nepali names: Pahadi gurve sap, Sibrukma (Rai yamphu)

How it looks: Max. length - 110.0 cm; brown with a row of dark spots on the back. Flanks with smaller spots, head dark.

Where it lives: In oak and pine forests but also in yards, hiding under rocks, stones and floor debris, also in houses.

How it lives: Crepuscular and nocturnal, very seldom in daylight.

Feeds on small rodents and other vertebrates. Normally not aggressive. *No fatal causes recorded in bite incidents with humans; mostly local reactions.*

4-18 eggs are deposited in a heap of leaves and guarded by the female. When molested she defends herself with fierce bites.

Distribution in Nepal: Centre to the E at 1,320-2,250 m.

ओभोफिस मन्टिकोला, माउन्टेन पिटभाइपर

तलतिर

नेपाली नाम : पहाडी गुर्वे साप, सिप्रुक्मा (राई याम्फू)

यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको अधिकतम लम्बाइ ११० से.मि. सम्म हुन्छ। यसको पिठ्युँतिर काला थोप्लाहरूको लहर भएको खैरो हुन्छ। टाउको कालोकालो र जिउको पछिल्लो भागमा मसिना थोप्लाथोप्लीहरू हुन्छन्।

यो कहाँ बस्छ ?: यो खसु तथा सल्लाघारीतिर विशेष गरी बस्ने भए तापनि बारीको ढुङ्गाहरू मुनिको लुक्ने ठाउँहरूमा र घुन्यानका थुप्राहरूका साथै घरका आँगनतिर पनि बस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ?: यो बिहानी र बेलुकीपख सक्रिय हुने निशाचर भएकोले दिउसो देखिन्छ।

यसले मसिना मुसाहरू र अन्य मेरुदण्डीयहरूलाई खान्छ। साधारणतया यो आक्रामक हुँदैन। यसको डसाइबाट त्यति घातक परिणाम भएको देखिन्छ। मानिससँग जम्काभेट हुँदा डस्न पनि सक्छ। पत्करको थुप्रोभित्र ४ देखि १८ ओटासम्म फुल पार्छ र त्यसको सुरक्षा गरेर बस्छ। फुल छोपेर बसेको बेला जिस्क्याएमा डरलाग्दो गरी आक्रमण गरी डस्न सक्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो मध्यदेखि पूर्वाञ्चलको १३२० देखि २२५० मि.को उचाइसम्म फैलिएको छ।

Trimeresurus septentrionalis, White-lipped pitviper

above

Nepali names: Setojibre hareu sap

How it looks: Max. length - 104 cm; The dorsum is mostly green, the iris is yellow to pale red, yellowish-brown or orange. The end of the tail is mostly reddish-brown dorsally, or dark bluish grey.

Where it lives: In lowland forests, along the boundary between primary forests and open bamboo-thickets to cultivated areas.

How it lives: Active from evening till night when it searches food. Fleeing distance is very short. *Bites may occur if one comes too close. They are fatal to man in a few cases with local reactions to internal bleedings and reduced blood coagulation.*

Distribution in Nepal: Well documented from central Nepal, Terai to mountains, 300-3,050 m.

ट्राइमेरेसुरस सेप्टेन्ट्राओनालिस, ह्वाइट लिपटेड, पिट भाइपर

माथिति

नेपाली नाम : सेतो जिब्रे हरेउ साप

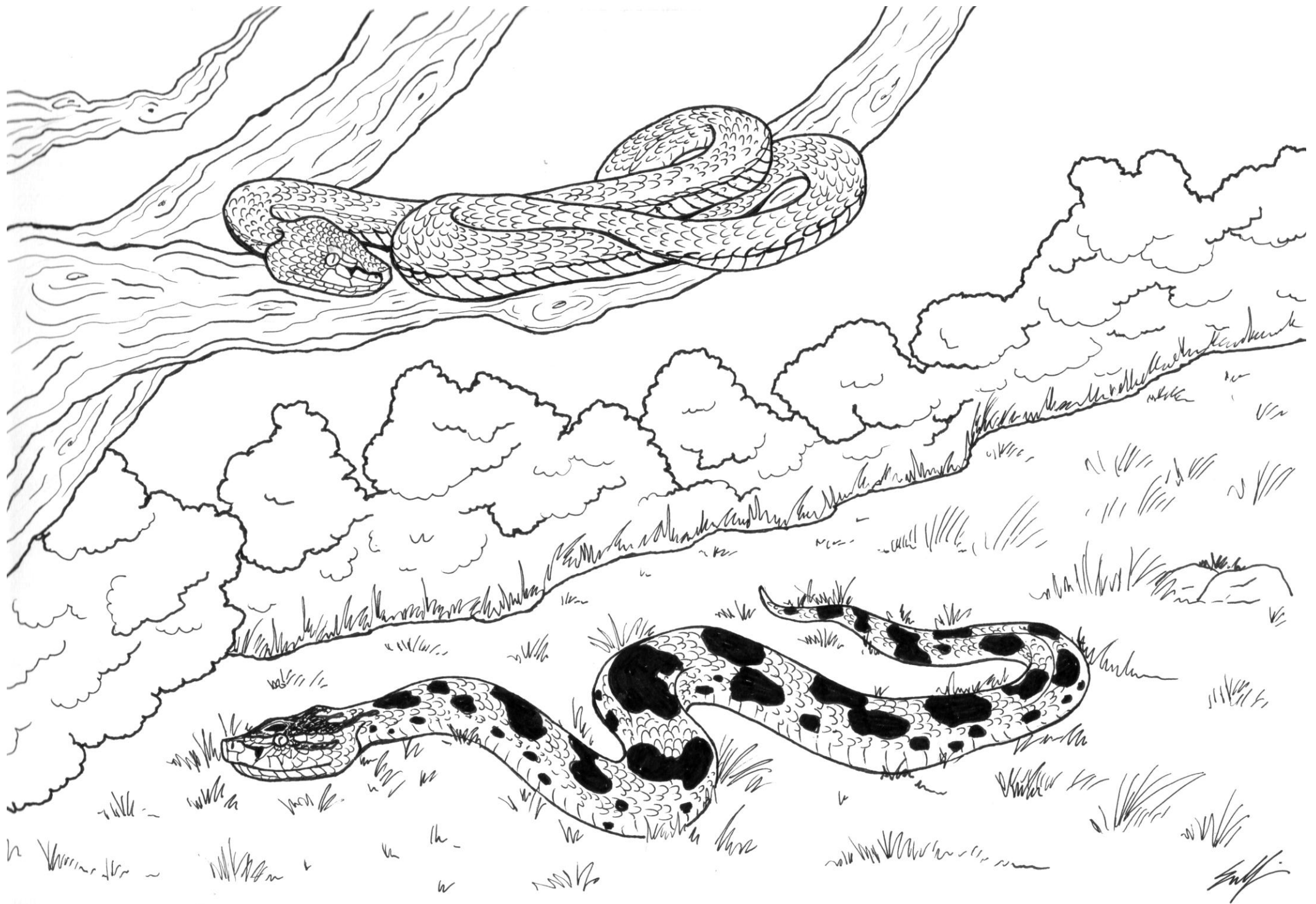
यो कस्तो देखिन्छ ?: यसको अधिकतम लम्बाइ १०४ से.मि. सम्म हुन्छ। यसको पिठ्युँतिर विशेष गरी हरियो हुन्छ। आँखाको पुतली भन्ने पहेलो वा पहेल्को रातो वा सुन्तले हुन्छ।

यसको पुच्छरको टुप्पाको माथिल्लो भाग रातोरातो खैरो वा अँध्यारो नीलो कैलो हुन्छ।

यो कहाँ बस्छ ?: यो होचा ठाउँको जङ्गलतिर, नयाँ जङ्गल र बाँसघारीको माझतिर साथै खेतबारीतिर बस्छ।

यो कहाँ कसरी बाँच्छ ?: यो बेलुकीदेखि रातिसम्म खानाको खोजीमा सक्रिय रहन्छ। यसले नजिकैको खाने कुरालाई मात्र थाहा पाउँछ। यसको नजिक पुगेमा डस्छ। यसले टोकेको ठाउँमा रगत आउने र रगत जम्न ढिलो हुन गई घातक असर पुग्न सक्छ।

नेपालमा यसको फैलावट : यो नेपालको मध्य भागमा धेरै देखिए तापनि तराईदेखि मध्यपहाडी भूभागको ३०० देखि ३०५० मिटरको उचाइसम्म फैलिएको छ।

Daboia russelii, Russell's viper

above

Nepali names: Ghodkaret

How it looks: Max. length -168 cm; brown, with rows of dark bordered spots. Head with dark margins and a V-shaped mark.

Where it lives: In open, dry grassy places, bushy and rocky areas, scrub jungles, margins of marshes, cultivated land, gardens near houses and stables. From lowland to mountains.

How it lives: Crepuscular and nocturnal. Threatened it coils up with the head in the centre, and hisses very loudly. *Strikes with impressive speed, with juveniles being more aggressive. The mortality rate of untreated bites is very high, and victims must be urgently hospitalised.*

Distribution in Nepal: Terai, evidently rare. Information on the distribution of this *very dangerous snake* is important.

Agkistrodon himalayanus, Himalayan pitviper

below

Nepali names: Himali gurve sap

How it looks: Max. length - 86.4 cm; Dorsal colour is brown and contains only indistinct markings or none at all. A dark band runs from the eye to the angle of the mouth.

Where it lives: Prefers dry coniferous forests where it can be found on open areas with bushes and rocks, or even in alpine grassland with bush vegetation, in walls of terraced fields.

How it lives: Feeds on mice and skink and, sometimes centipedes. *Rarely fatal bites but local pain and swelling, with symptoms subsiding within two or three days. Gives birth living young.*

Distribution in Nepal: W - E ; Midlands and high mountains.

डाबोइआ रुसेली, रुसेल्स भाइपर

माथितिर

नेपाली नाम : घोडकरेत

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको अधिकतम लम्बाइ १६८ से.मि. सम्म हुन्छ। यसको शरीर खैरो साथै किनारामा कालोकालो थोप्लाहरू भएको हुन्छ। टाउकोमा कालो किनारा र चिम्टा आकारको चिन्ह हुन्छ।

यो कहाँ बस्छ ? यो समतल क्षेत्रदेखि पहाडसम्मको खुल्ला सुख्खा घाँसे भएका ठाउँहरू, भोर जङ्गलका ढुङ्गाइला ठाउँहरू, पुराना जङ्गलहरू, दलदले जमिनका छेउछाउ, खेतबारी, घरनजिकका बगैँचा र घोडाको तबेलातिर बस्ने गर्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? यो लुक्नु प्रवृत्ति भएको निशाचर हो। यसलाई जिस्क्याएमा शरीर कुइलिङ पारेर आफ्नो टाउको माभमा राखी जोडले सुइसुइ गर्छ। *यसले जोडले ठुड्न सक्छ। यसका बच्चाहरू अझै बढी आक्रामक हुन्छन्। यसले डस्नासाथ बेलैमा उपचार नभएमा मर्ने दर बढ्ने हुँदा डसेको व्यक्तिलाई तुरुन्त अस्पताल पुऱ्याउनु पर्छ।*

नेपालमा यसको फैलावट : यो तराईमा पाइने भए तापनि प्रमाण भने अभाव छ। यसको फैलावटको जानकारी अनुसार *यो अति खतरा सर्प* को रूपमा लिइन्छ।

आगृकिस्टोडन हिमालयानस, हिमालयन पिटभाइपर

तलतिर

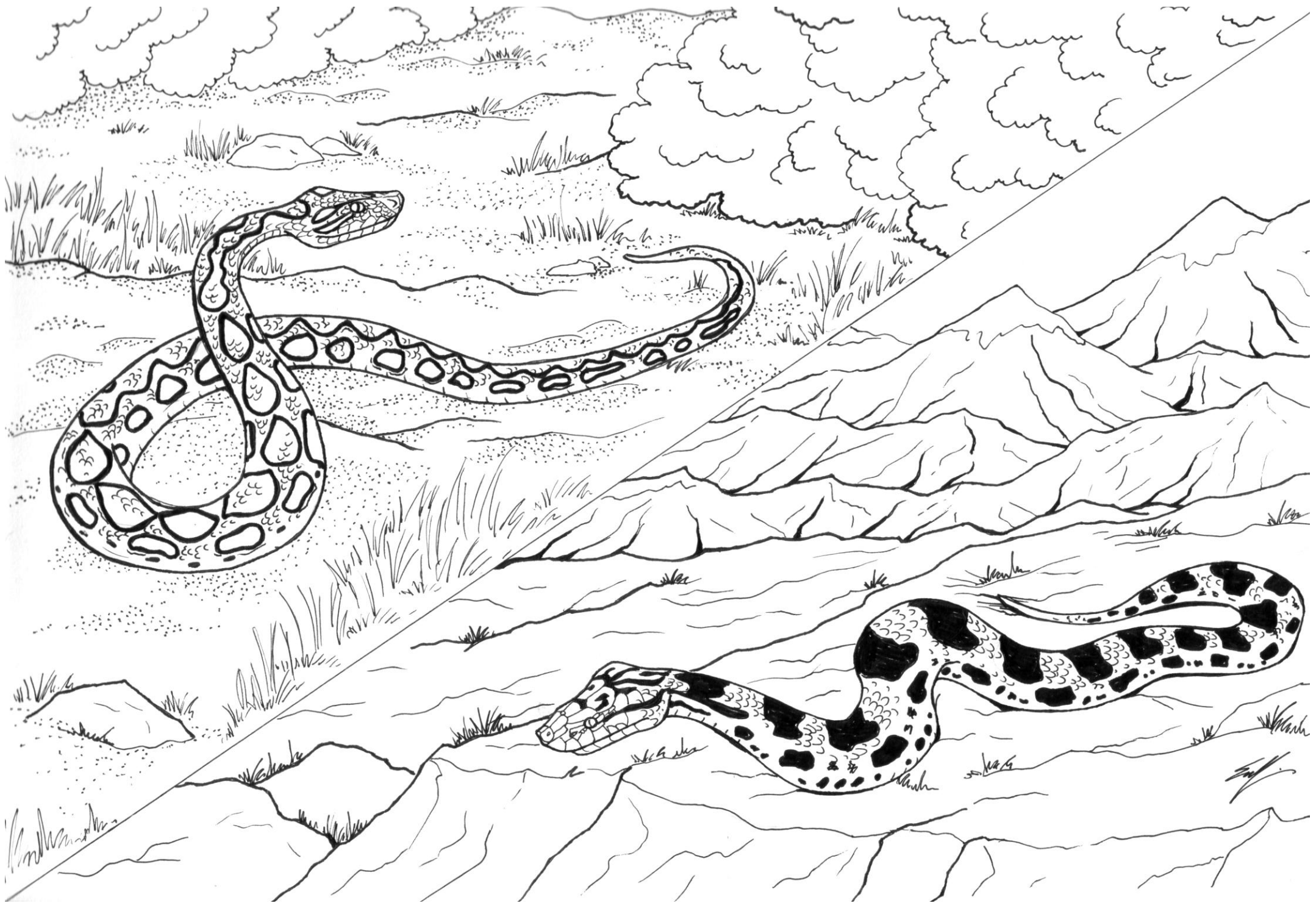
नेपाली नाम : हिमाली गुर्वे साप

यो कस्तो देखिन्छ ? यसको अधिकतम लम्बाइ ८४.४ से.मि.सम्म हुन्छ। यसको खैरो पिठ्युँमा छुटिने नछुटिने चिन्हहरू हुन वा नहुन पनि सक्छन्। आँखाको कुनादेखि मुखको कुनासम्म गएको एउटा कालो पाटो हुन्छ।

यो कहाँ बस्छ ? यो सुख्खा कोणधारी जङ्गलमा बस्न मन पराए तापनि ढुङ्गाइलो भोरजङ्गलतिर अथवा लेखाली घाँसे चौरी र खेतको गराका भित्ताहरूमा समेत बस्न सक्छ।

यो कसरी बाँच्छ ? यसले जङ्गली मुसा र भानेमुङ्गाहरू खाने गरे तापनि कहिलेकाहीँ खजुराहरू पनि खान्छ। *यसको डसाइ त्यति घातक नभए पनि सुनिने गर्छ, जसको दुखाइ दुईतीन दिनसम्म रहन सक्छ। यसले सिधै बच्चा जन्माउँछ।*

नेपालमा यसको फैलावट : नेपालको पश्चिमदेखि पूर्वतर्फको मध्यपहाडदेखि हिमालयसम्म फैलिएको छ।

Species living in Nepal but due to limited space not being shown or described here:

Boids

Python molurus, Indian python, N: Thulo pate ajjingar

Colubrids

Amphiesma parallelum, Boulenger's keelback, N: Dharke sap

Distribution in Nepal: Few records from the Midlands (1,000-1,500 m). All records of this species in Nepal need to be verified.

Amphiesma platyceps, Himalayan Mountain keelback, N: Himali dharke sap

Distribution in Nepal: Midlands and mountains (1,500-3,600 m) from W to E. At least in some regions common.

Atretium schistosum, Olivaceous keelback, N: Khaire dhade sap

Distribution in Nepal: Terai and Midlands, 150-1,620 m; rare with few records from W to E.

Boiga cyanea, Green catsnake, N: Hariyo birale sap

Distribution in Nepal: Only a few records from the central Midlands, up to 1,800 m.

Boiga forsteni, Forstein's catsnake, N: Forsteinko birale sap

Distribution in Nepal: Hitherto only known from the Western and Eastern Terai, up to 300 m.

Boiga nuchalis, Collared catsnake, Neckspot catsnake, N: Birale sap

Distribution in Nepal: A single record from the central Midlands: Chitlang (Makwanpur District), 1,500 m. Confirmation of occurrence is highly desirable.

Boiga ochracea, Tawny catsnake, N: Khairopahale biralesap

Distribution in Nepal: A series of records from the central and eastern Midlands, up to 1,400 m.

Coelognathus helena, Common trinket snake, N: Gahane sap, Male sap

Distribution in Nepal: Terai and Midlands of Central Nepal, 150-1,500 m. No records from the West and East.

Dendrelaphis pictus, Painted bronzeback, N: Kashe sirise sap

Distribution in Nepal: possible in the East, occurrence still unproved.

Elachistodon westermanni, Indian egg-eating snake, N: Bharati andakhane sap

Distribution in Nepal: The snake seems extremely rare in its whole range along the southern foot of the Himalaya. A single Nepalese record from Narayanghat (Chitwan), 180 m. Any more records or information is extremely desirable.

Orthriophis hodgsoni, Hodgson's racer, N: Hodgsonko sabe sap

Distribution in Nepal: A series of records from Centre to E, Midlands and mountains, 1,000-3,000 m.

***Enhydris sieboldi*, Siebold's smooth water snake**, N: Chille pani sap

Distribution in Nepal: A single record from Narayanghat (Chitwan), 180 m. A much better documentation of its presence is desirable.

***Homalopsis buccata*, Masked water snake**, N: Makhunde pani sap

Distribution in Nepal: A single record from Chitwan Park which should be confirmed.

***Liopeltis rappii*, Himalayan stripe-necked snake**, N: Lekali kanthe sap

Distribution in Nepal: A single record from Chitwan at 340 m. The snake seems to be very rare and is only known from the Darjeeling / Sikkim region beyond the limits of Nepal.

***Lycodon jara*, Twin-spotted wolfsnake**, N: Jor thople buwase sap

Distribution in Nepal: Few records from the western and central Terai, 150-340 m.

***Lycodon striatus*, Banded wolfsnake**, N: Pate sikhaphyancha

Distribution in Nepal: Known only from two localities: Bardia National Park, 130 m; Phemeugu (Ilam District), 1,900 m.

***Oligodon arnensis*, Banded kukri snake**, N: Pate khukuri sap

Distribution in Nepal: Only a few records from the central Terai and Midlands, up to 1,620 m.

***Oligodon erythrogaster*, Red-bellied kukri snake**, N: Rato bhude khukuri sap

Distribution in Nepal: Few isolated records from the western and central Midlands and mountains, from 1,525 to 2,000 m.

***Oligodon kheriensis*, Coral red kukri snake**, N: Puwale khukuri sap, Harrama (Rai)

Distribution in Nepal: The only Nepalese record is a preserved specimen which was found in the collection of the Siddarnath Science Campus, Mahendranagar (Kanchanpur District, Terai of Far West). Evidently very rare species.

***Psammophis condanarus*, Indian sand racer**, N: Balaute sap

Distribution in Nepal: A rare species which is only known from the Chitwan region and the eastern Terai, 79-200 m.

***Pseudoxenodon macrops*, Indian false cobra**, N: Bharati jhuto goman

Distribution in Nepal: Few records from the central and eastern Midlands up to 1,800 m. In the W only known from Sukla Phantah Wildlife Reserve (210 m).

***Ptyas nigromarginata*, Oriental green ratsnake**, N: Purbiya hariyo musesap

Distribution in Nepal: Only mentioned in the 19th century, but without a locality and no more recorded since; needs verification.

***Sibynophis collaris*, Collared black-headed snake**, N: Male kalo tauke sap

Distribution in Nepal: Few records, not in the W, Terai to mountains (3,300 m).

***Trachischium tenuiceps*, Orange-bellied wormsake**, N: Suntale bhude khumle sap

Distribution in Nepal: Locally frequent in the central and eastern Midlands (1,250-2,400 m).

***Xenochrophis cerasogaster*, Dark-bellied marsh snake**, N: Kalo bhude dhodia sap

Distribution in Nepal: Evidently rare: a single record from the Terai at Devanandpur (Bhairawa District; 100 m).

***Xenochrophis flavipunctatus*, Gold-dotted keelback**, N: Sun thople dhade dhodia sap

Distribution in Nepal: Two records from the Terai: Bhairawa (Devavandpur District) and Bardibas (Mahottari District)(100-150 m). Either the species is very rare or it has been confused with *Xenochrophis piscator* because its similar chessboard pattern.

***Xenochrophis sanctijohannis*, St. John's keelback**, N: Johnko dhodia sap

Distribution in Nepal: Midlands of Central Nepal, 960-2,200 m. See also general remarks concerning the genus.

Typhlopids

***Typhlops diardii* , 1839 Indochinese blindsnake**, N: Ind-chinia andha sap

Distribution in Nepal: Because of its subterranean life and difficult only recorded from Bardia and Kasarah (Chitwan

***Typhlops jerdoni* , Jerdon's blindsnake**, N: Jordonko andha sap

Distribution in Nepal: found between Hattisar and Dharan (Sunsari), at 350 m.

Elapids and Vipers

***Bungarus bungaroides*, Northeastern hill krait**, N: Pahadi karet

Distribution in Nepal: A single record from Godak near Ilam, E Nepal, 1,600 m.

***Bungarus lividus*, Lesser black krait**, N: Kalo karet

Effect of bite: A woman was bitten into the ankle by a 96.5 cm long specimen. She died about 15 hrs. after the incident.

Distribution in Nepal: Few records from the central and eastern Terai, 340 m.

***Bungarus niger*, Greater black krait**, N: Thulo kalo karet

Distribution in Nepal: A single record from Naudanda (Kaski Province) at 1,450 m; in India between 300 and 1,400 m.

***Protobothrops jerdonii*, Jerdon's pitviper**, N: Jordonko gurve sap

Distribution in Nepal: Only one record: Simigaon, upper Koshi River, near Tibetan border (Dolakha District), upper Midlands, 2,800 m.

***Trimeresurus tibetanus*, Tibetan pitviper**, N: Bhote hareu sap, Phima (Rai yamphu)

Distribution in Nepal: Central Midlands especially close to the Tibetan border, 1,400-2,400 m.

Amphibian and Reptile Conservation of Nepal

ARCO-Nepal reg. soc.
c/o ARCO - Instituto y Nucleo Zoológico

E-04200 Tabernas / Almería – Spain
www.arco-nepal.de
email: arco-nepal@t-online.de

The Conservation Society
ARCO-Nepal reg. soc.
Germany

सरिसृप संरक्षण

सन् १९९७ मा स्थापित आर्को नेपाल नामक संरक्षण संस्था (नेपालका उभयचर तथा सरिसृप संरक्षण संस्था) नेपालको सरिसृपशास्त्र यसको उत्थान र संरक्षणसँग सम्बन्धित छ। यसको मुख्य अध्ययनको क्षेत्र भनेको नेपालमा पाइने उभयचर तथा सरिसृपहरूको पहिचान, वर्गीकरण र संरक्षण सम्बन्धी संचेतनामूलक ज्ञान दिलाउनु हो। यसको नामाकरण अङ्ग्रेजी शब्दमा भएको छ तापनि यसले नेपालको औपचारिक भाषासँग सम्बन्ध राख्नेछ र स्थानीय वा अन्तरराष्ट्रिय सम्बन्धन वा सहकार्य यसैको माध्यमबाट गरिन्छ। आर्कोको अर्थ “अर्धाकार” हुन्छ र यस परिप्रेक्षमा भने यसले इन्द्रेनी भन्ने जनाउँछ, जो प्रकृतिको प्रतीक हो र यस संस्थाको प्रयास पनि पारिस्थितिक प्रणालीलाई संरक्षण गर्नु नै हो। हाम्रो संस्थाको सबै भन्दा पहिलो काम भनेको कछुवाहरूको संरक्षण गर्ने परियोजनालाई सहयोग पुर्याउनु हो (विशेष गरी नेपालका कछुवाहरूको जीववैज्ञानिक अध्ययन, वर्गीकरण र संरक्षण) जुन नेपाल सरकारले १९९७ मा अनुमोदन गरिसकेको छ। यस्तै अति आवश्यकीय संरक्षण परियोजनाको लागि पहल र महसुसका अतिरिक्त यसले नेपालमा अभैसम्म अनुसन्धान गर्न बाँकी उभयचर तथा सरिसृपहरूको पनि अध्ययन अनुसन्धानलाई खोजी गर्नु हो। आर्को नेपाल संस्थाले वास्तविक समस्याको पहिचान तथा त्यसको समाधान गर्ने उपायका बारेमा विशेष रुचि राख्दछ। यसले आफ्नै सदस्यहरूका बीचमा छलफल, वस्तुगत अध्ययन र प्रकाशन गर्ने गर्छ, तर गैरसदस्यहरूलाई वा अतिथिहरूलाई पनि यसमा सहभागी गराउन सक्नेछ, अन्य विषयहरू जस्तै परियोजनाको विकास, व्यावहारिक तथा औपचारिक परियोजनासंरक्षणको विकास, संरक्षण विधिको प्रगतिविवरण, साथै तत्कालीन वैज्ञानिक अनुसन्धानको परिणाम आदिबारे नेपालको उभयचर तथा सरिसृपशास्त्रसँग सम्बन्धित क्षेत्रमा पहल गर्नेछ। यसै गरी यस विषयमा गोष्ठी, चासो राख्ने स्थानहरूमा आमन्त्रित अतिथी प्रवचनको व्यवस्था, जनचेतनामूलक शिक्षाको अभियान, विद्यालय, कलेज, संस्थानहरू, राष्ट्रिय निकुञ्जहरूमा सूचना तथा तालिमको व्यवस्था, संरक्षण परियोजनाको स्थापना (जस्तै राष्ट्रिय निकुञ्ज र सामुदायिक संस्थाहरू) आदि आर्को नेपालका आगामी कार्यक्रमहरू हुन्। अनुसन्धान कार्य (परियोजनाहरू, स्नातकोत्तर र विद्यावारिधिका शोधकार्यहरू) आदिलाई पहिलेदेखि नै सफलतापूर्वक सञ्चालन गरेको भए तापनि अब यी माथिका विषयहरूमा खोज अनुसन्धान कार्यलाई व्यापकता दिइनेछ।

आर्को नेपालले चासो राख्ने सबै व्यक्तिहरूलाई र नयाँ सदस्यहरूलाई स्वागत गर्छ। यस संस्थाका महत्वपूर्ण परियोजनालाई एउटै मात्र वार्षिक सदस्यता शुल्कले पनि ठूलो योगदान दिनेछ। निश्चय नै अनुदानलाई पनि स्वागत गरिने छ। नेपाल जस्तो मुलुकलाई स्थायी अनुसन्धान कार्य जरुरी परिरहने हुँदा व्यावहारिक सहयोग आवश्यक छ र यो अन्य देशहरूमा पनि लागु हुन सक्नेछ। यस संस्थासम्बन्धी सदस्यताको सूचना र सहकार्यका सम्झौताहरू इन्टरनेट मार्फत प्राप्त गर्न सकिनेछ। अन्य कुनै सुझाहरू भएमा हार्दिक स्वागत गरिनेछ।

कछुवासंरक्षण परियोजनाका लागि उच्च आदर्शवादी सोच भएका लगनशील नयाँ सदस्यहरूको खाँचो छ। यो एउटा ठूलो लक्ष्य बोकेको दीर्घकालीन कार्य हो। हालसम्म पहिचान नगरिएका उभयचर तथा सरिसृपहरूको वर्णन सहितको पहिलो परिणामका साथसाथै यस विषयका भावी अनुसन्धान कार्यहरूको विशेष प्रकारको प्रकाशन “कन्ट्रीब्युसनस टु द हर्पेटोलोजी अफ साउथ एसिया (नेपाल, इन्डिया)” र “बाइलोजी एन्ड सिष्टमेटिक डेर एमफिबियन नेपालस” हरूमा प्रकाशन गरिएको छ। यस अघि पनि नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषामा नेपालका कछुवाहरूको बालचित्र (रङ्ग भर्ने) पुस्तक प्रकाशित भएको थियो र अङ्ग्रेजी र जर्मनी भाषाका पोस्टरहरू, भिडियो र अरु कुराहरू पनि हाम्रो वेबसाइट इन्टरनेटमा राखिएको थियो। यसै गरी यस बारेमा एच.एच.स्ल्याइख र डब्लु.ख्यास्लेद्वारा लेखन तथा सम्पादन गरिएको एउटा बृहत् आकारको ‘एमफिबिया एन्ड रेप्टाइल्स अफ नेपाल’ नामक पुस्तक प्रकाशित भइसकेको छ र यसमा उभयचर तथा सरिसृपहरूको समसामयिक ज्ञानका साथै गत वर्षसम्म गरिएका नवीनतम खोज अनुसन्धानका परिणामहरू समेत प्रकाशन गरेको छ।

**ARCO-Nepal reg. soc.
c/o ARCO - Instituto y Nucleo Zoológico**

**E-04200 Tabernas / Almería – Spain
www.arco-nepal.de
email: arco-nepal@t-online.de**

**The Conservation Society
ARCO-Nepal reg. soc.
Germany**

Amphibian and Reptile Conservation

The conservation society ARCO-Nepal (Amphibian and Reptile Conservation of Nepal), founded 1997, is concerned with the promotion of knowledge on herpetology and conservation. Its main field of activity is to enhance the awareness on biology, systematics and conservation of amphibians and reptiles in Nepal. Name and symbol of the conservation society use the English abbreviation to employ the official language of Nepal and to emphasise the necessity of international orientation and collaboration. ARCO also means „the bow“, in our case the rainbow which as a symbol for nature, ambient and ecology should span and shelter our efforts.

The predominant task of our society is the support of the turtle conservation project (Systematics, Biology and Conservation of the Turtles of Nepal) which was approved by the Nepalese government in January 1997. Besides the urgently needed initiation and realisation of this conservation project there is great need to record the hitherto largely unexplored amphibian and reptile fauna of Nepal.

The ARCO-Nepal society is intended to arouse interest in the actual problems and the planned measures. Talks, events and publications will inform members, but also interested non-members and guests, on project development, progress of official and practical conservation measures as well as the latest scientific results concerning the herpetology of Nepal. Seminars and guest lectures are intended to arouse interest in this field of herpetology. Public education campaigns, information and training for schools, colleges, institutes and national parks as well as the establishment of conservation projects (e.g. at national parks, community districts a.o.) is a further task of ARCO-Nepal.

Research work (projects, dissertations for diplomas and doctorates) have already started successfully but should still be intensified and widened in the fields mentioned above.

ARCO-Nepal welcomes all interested persons and, of course, new members. With a single annual membership fee great contributions to the project scopes can be realized. Donations are naturally welcome, too. Also practical help is needed as well in Nepal itself as for a lot of logistical work in other countries. Information on membership and collaboration can be obtained from the Internet. Any further kind of suggestion is also welcome.

The turtle conservation project needs a lot of idealism, engagement and recruitment of new members. It is a long-term enterprise with a great aim.

First results, including the first description of some up to now unknown amphibian and reptile species, as well as further research jobs to this topic complex, are published in the special editions „Contributions to the Herpetology of South Asia (Nepal, India)" (ISBN 3-87429-404-8) and „Biologie und Systematik der Amphibien Nepals" (ISBN 3-934921-05-1). Furthermore a children painting book about the turtles of Nepal with accompanying texts in English/German as well as English/Nepali, posters, videos and much more can be acquired or are to find on our website: www.arco-nepal.de. A book about the „Amphibians and Reptiles of Nepal" by H.H. Schleich & W. Kaestle (eds.), ISBN 3-904144-79-0 offers a comprehensive view of the current knowledge state of the herpetology of Nepal and considering the newest investigation results of the last years, has been published, too.

Confirmation of Membership
Sponsoring Society “ARCO-Nepal reg. soc.”
Amphibian & Reptile Conservation of Nepal

Herewith I declare my membership to “ARCO-Nepal reg. soc.” for following conditions - state 2009 -

☐ full membership	EUR 25,-
☐ Students	EUR 15,-
☐ Institutions	EUR 50,-

first name, name

street

code, city

place, date

signature

Authorisation for automatic bank charge

Herewith I accept the automated member ship fee charge once per year from my bank

account.no:

Name of account holder

Sort code

Place and Date

Signature

Membership fees please transfer to:

account no.	1000099984	BIC	SSKMDEMXXX
.....			
Bank	Stadtsparkasse München, BLZ 70150000	IBAN	DE95701500001000099984

ARCO-Nepal. eV., Amphibian and Reptile Conservation of Nepal. c/o W. Dziakonski, Edlingerstr. 18, D-81543 Munich / Germany

NOTES / SPECIES FOUND

PLEASE SEND TO ARCO-NEPAL BY MAIL AND FORWARD TO NEXT NATIONAL PARK

FIELD OBSERVATIONS

EMAIL TO: ARCO-NEPAL@T-ONLINE.DE

INFO AT: WWW.ARCO-NEPAL.DE

Your name, Address:

Profession/Ocupation:

Age:

Date/Time

Locality

Species

Number

Behaviour

Notes on Habitat

NOTES / SPECIES FOUND

PLEASE SEND TO ARCO-NEPAL BY MAIL AND FORWARD TO NEXT NATIONAL PARK

FIELD OBSERVATIONS

EMAIL TO: ARCO-NEPAL@T-ONLINE.DE

INFO AT: WWW.ARCO-NEPAL.DE

Your name, Address:

Profession/Ocupation:

Age:

Date/Time

Locality

Species

Number

Behaviour

Notes on Habitat

NOTES / SPECIES FOUND

PLEASE SEND TO ARCO-NEPAL BY MAIL AND FORWARD TO NEXT NATIONAL PARK

FIELD OBSERVATIONS

EMAIL TO: ARCO-NEPAL@T-ONLINE.DE

INFO AT: WWW.ARCO-NEPAL.DE

Your name, Address:

Profession/Ocupation:

Age:

Date/Time

Locality

Species

Number

Behaviour

Notes on Habitat

Trachischium fuscum

Coelognathus radiatus

Ptyas mucosa

Xenochrophis piscator

Enhydris enhydris

Amphiesma stolatum

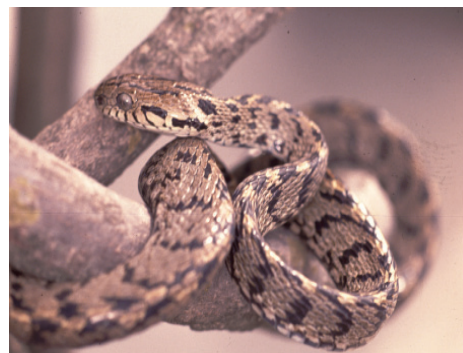
Chrysopelea ornata

Ahaetulla nasuta

Dendrelaphis tristis

Boiga multifasciata

Boiga trigonata

Psammodynastes pulverulentus

Bungarus caeruleus

Bungarus fasciatus

Sinomicrurus macclellandii

Ophiophagus hannah

Naja kaouthia

Naja naja

Ovophis monticola

Trimeresurus septentrionalis

Daboia russelii

Agkistrodon himalayanus

